

**PESA INTERNATIONAL JOURNAL
OF
SOCIAL STUDIES**

*PESA ULUSLARARASI
SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ*

October 2017, Vol:3, Issue:3
e-ISSN: 2149-8385

Ekim 2017, Cilt:3, Sayı 3
p-ISSN: 2528-9950

journal homepage: www.sosyalarastirmalar.org

**Doğu Trakya Ağzlarında Kullanılan Deyimler Hakkında
Genel Bir Sınıflandırma Çalışması**
A Classification Essay About the Idioms in Eastern Thrace Dialect

Muharrem ÖZDEN

Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, muharremozden@trakya.edu.tr

Levent DOĞAN

Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, ldogan@trakya.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Makale Geçmişi:

Geliş 30 Nisan 2016

Kabul 27 Mayıs 2017

Anahtar Kelimeler:

Doğu Trakya, Sözcük Öbekleri,
Sınıflandırma, Deyim.

Genel olarak gerçek anlamının dışında kullanılan ve anlatımı daha etkileyici ve güzel yapan, toplumun bütünü tarafından benimsenen kalıplaşmış sözcük öbekleri şeklinde tanımlayabileceğimiz deyimler, en önemli anlatım yollarından biridir. Çalışmamızda Doğu Trakya Ağzlarıyla ilgili yapılmış olan 14 saha çalışmasından hareketle bu bölgedeki deyim kullanımı hakkında bir tasnif çalışması yapılmaya çalışılmıştır. Bu sınıflandırma ile Türkçenin zengin söz varlığına ve sözcük öbekleri vasıtasıyla meydana getirilen kullanım çeşitliliğine dikkat çekilmek istenmiştir.

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received 30 April 2017

Accepted 27 May 2017

Keywords:

Eastern Thrace, Word Phrases,
Classification, Idiom.

Idioms are a style of expression as a metaphor which means they do not imply to the literal meaning. Idioms used for making the expression more efficient in a language and as a formulaic expressions are adopted by the whole society commonly. In this study examined from 14 texts of studies conducted on Eastern Thrace dialect and classified usage of idioms in region. With this classification essay we tried to draw attention to rich vocabulary of Turkish language and different usage of word phrases.

GİRİŞ

Deyimler dilbilim çalışmaları çerçevesinde frazeoloji ya da idiomatik adı altında, dilde birden fazla unsurdan kurulu kalıplaşmış biçimleri inceleyen bir çalışma alanı olarak incelenmektedir (Aksan, 1996: 171). Deyim kelimesi çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Deyim sözlülerinin ön sözlerinde genellikle yazarlar tarafından verilen tanımlar bulunmaktadır. Bununla birlikte kimilerinde hiçbir tanım yoktur. Bunların dışında farklı ansiklopedi, sözlük ve kimi bilimsel makalelerde de deyim kavramı tanımlanmıştır (Sinan, 2015). Türkçe Sözlük deyimini: “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış anlatım, tabir” olarak tanımlamaktadır (Türkçe Sözlük, 1988: 368). Dilbilim Terimleri Sözlüğü deyimini: “Belli bir anlama gelmek üzere iki veya ikiden artık kelimededen meydana gelmiş söz öbeği” olarak tanımlamaktadır (Dilbilim Terimleri Sözlüğü, 1949: 57). Bu eserde ayrıca deyimler;

bağlaç deyimi (locution conjonctive), fiil deyimi (locution verbale), önleç deyimi (locution prepositive), ulaç deyimi, zarf deyimi (locution adverbale) gibi alt birimlere ayrılmıştır. Zeynep Korkmaz ise Gramer Terimleri Sözlüğü'nde deyim için şu tanımı vermektedir: "Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeği: abayı yakmak, aşağıdan almak, bağrına taş basmak, buluttan nem kapmak, çileden çıkmak, dalga geçmek, el ele vermek, karşı gelmek, mercimeği fırına vermek, nalları dikmek, saman altından su yürütmek, üç buçuk atmak, yasak savmak, yüz göz olmak, zılgıt vermek (Korkmaz, 1992: 43). Deyimler üzerine yaptığı değerli çalışmalarıyla tanınan Ömer Asım Aksoy, deyim tanımı: "Çekici bir anlatım kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük toplulukları" olarak yapmıştır (Aksoy, 1984: 49). Vecihe Hatiboğlu deyimi şöyle tanımlamaktadır: "Deyim, anlatım gücünü artırmak için, az çok mantık dışına kayan bazı sözcükleri değişmediği halde bazıları değişip çekimlere giren kalıplardır (Hatiboğlu, 1982: 194). Bilimsel çalışmalarında Türkçenin söz varlığını oluşturan öğeler arasında deyimlere oldukça önem veren Doğan Aksan, deyimi: "Belli bir kavramı, belli bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür" diye açıklamaktadır (Aksan, 1982: 37). Tahir Nejat Gencan, deyimleri; düz anlamlarından az çok kaymış olan kalıplaşmış öbekler olarak tanımlamakta, anlam ve yapılaşmalarının kurala bağlanamayacağını ileri sürmektedir (Gencan, 1979: 527). Gencan' a göre açıklanmaları derin inceleme isteyen deyimleri incelememek daha doğrudur. Şükrü Elçin ise Halk Edebiyatına Giriş' te: Deyimler(tabirler), asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir. İki veya daha çok kelimedenden kurulu bir çeşit dil ifadesi olan bu sözler, duygu ve düşüncelerimizi, dikkati çekecek biçimde anlatan isim, sıfat, zarf, basit ve birleşik fiil görünüşlü gramer unsurlarıdır" der (Elçin, 1986: 642). Yukarıdaki deyim tanımlarında dikkati çeken hususlardan biri; deyim oluşturulan kelimelerden en az birinin az çok gerçek anlamının dışında kullanılmış olmasıdır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi deyim yapılarında kolay kolay değişmeyen bir kalıplaşma söz konusudur. Bu kalıplaşmış yapılar bir anlam bütünlüğü de yaratmaktadırlar. Bu kalıplaşma çok eski zamanlarda oluşmuştur. Deyim tanımı yapan araştırmacıların çoğu; anlatıma bir çekicilik katma özelliğini vurgulamakta ve yapı bakımından en az iki kelimedenden oluşmaları gerektiğini kabul etmektedir (Sinan, 2015). Deyimlerin kaç kelimedenden oluştuğunu ilk defa ciddi biçimde ele alan Vecihe Hatiboğlu'dur. Hatiboğlu; deyimlerin en az iki, en çok da yedi sekiz kelime ile kurulduğu, daha çok kelimedenden kurulan deyimlerin ise bozulduğunu belirterek: "Bir tek kelime ise deyim olamaz eğer bir kelimenin anlamı gerçek anlamından kaymışsa, o kelime mecaz anlamında kullanılıyor veya kelimenin anlamı çoğaltılıyor demektir. Çünkü bir kelimenin pek çok gerçek veya mecaz anlamı olabilir. Deyimde ise bir tek kelimenin anlamı dışında kullanılması aranmaz, en az iki kelimenin birlikte kullanılmalarından doğan ortak anlam, gerçek anlam dışında hatta mantık dışındadır. Yoksa bir tek kelimenin mantık dışında kullanılması, çekici bir özellik yaratamaz, belki de anlamın kaybolmasına sebep olur." demektedir (Hatiboğlu, 1964: 222). Çoğunluğun aksine Doğan Aksan, bazı tek kelimelik mecazi kullanımları deyim saymakta: akşamcı, kaşarlanmış, sudan, gözde, gedikli gibi kelimeleri örnek olarak vermektedir (Aksan, 1982: 38). Çalışma alanımız olan Doğu Trakya; Edirne, Çanakkale, Kırklareli ve Tekirdağ illerini içine alan bir bölgeyi kapsamaktadır. Bu bölgeyle ilgili yapılmış oldukça fazla saha çalışması bulunmaktadır. Çalışmada 14 farklı akademik çalışmanın söz varlıkları taranmış olup bölgede kullanılan deyim külliyatı ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada Kırklareli Ağzında bulunan deyim varlığı Levent Doğan tarafından daha önce çalışılmış olduğu için ele alınmamıştır.

A. Köken Bakımından Deyimler

A.1. Türkçe Sözcüklerden Oluşanlar

ara bul- (DS:-Ed.), **başını korku al-** (EUMİKAK), **dayā ye-** (EİA), **dile gel-** (EKEİYK Enez – Yenice köyü), **dona kal-** (EUMİKAK), **eli açık ol-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **fâpirlik çek-** (EİA), **gıcık çıkar-** (DS: -Ed.), **gözü kal-** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **gün koy-** (EİA), **üzgünlük çek-** (EUMİKAK), **yavaj davran-** (EİA), **başı dik gez-** (TMİKA), **eziklik hisset-** (TMİKA), **gönlü ol-** (TSKAD), **yeri yurt ol-** (TVMA), **eli ayağına dolaş-** (THGGS), **gözleri sulan-** (TSKAD), **gümbürtü kop-** (TMİKA), **iki arada kal-** (THGGS), **işin içinden çıkama-** (TİASÖ), **kendini dinle-** (THGGS), **kılı kırk yar-** (THGGS), **kül ol-** (ÇVYAÖ), **tat kalma-** (TMİKA), **üç arada bir derede kal-** (THGGS), **yaşı er-** (TİASÖ), **yüreği al-** (TVMA), **bardaş kur-** (DS:Fili, Biga -Çkl.), **duman kur-** (DS: Gelibolu -Çkl.), **ipi çürük ol-** (DS: Lapseki -Çkl.), **kolçek-** (DS: Ezine , Çkl), **komşuluk yap-** (ÇGDE), **sular karar-** (DS: Lapseki -Çkl.), **tavşan kovala-** (DS: Çırpılar, Bayramiç, Fili, Biga -Çkl.), **tutsak et-** (DS: Fili, Biga -Çkl.), **yığnak ol-** (DS: Tavaklı, Ezine -Çkl.), **yıldız ak-** (DS: Lapseki -Çkl.)

A.2. Türkçe ve Yabancı Sözcüklerden Oluşanlar

abdes boz- (Fa. + T. EUMİKAK), **aklına şaş-** (Ar. + T. EUMİKAK), **dikizö et-** (Rum. + T. EİA), **dünyası başına yıkıl-** (Ar. + T. + T. KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **hayır ola-** (Ar. + T. EUMİKAK), **ırât bat-** (Ar. + T. EHİKA), **or gör-** (Fa. + T. EKEİYK), **perüsan ol-** (Fa. + T. EUMİKAK), **râmet yâ-** (Ar. + T. EİA), **sevda çek-** (Ar. + T. EUMİKAK), **şok geçir-** (Fr. + T. EUMİKAK), **telefon çek-** (Fr. + T. EDAJE), **âli vakti yerinde** (Ar. + Ar. + T. TİASÖ), **bereketi kaç-** (Ar. + T. TMİKA), **efendime süleyem** (Rum. + T. TMİKA), **fenasına git-** (Ar. + T. TİASÖ), **günâni al-** (Fa. + T. HİKA), **kalp çal-** (Ar. + T. THGGS), **lafımı kes-** (Fa. + T. TMİKA), **nazı geç-** (Fa. + T. HİKA), **nefes al-** (Ar. + T. HİKA), **posta et-** (İt. + T. TMİKA), **tarıpe geç-** (Ar. + T. ÇVYAÖ), **aber getir-** (Ar. + T. ÇGDE), **arman duv-** (Fa. + T. ÇGDE), **hava çal-** (Ar. + T. DS: Ezine -Çkl.), **kafayı çek-** (Ar. + T. ÇGDE), **niğah kıy-** (Ar. + T. ÇGDE), **yabana git-** (Fa. + T. DS: Fili, Biga -Çkl.), **yarenlik et-** (Fa. + T. DS: Kızılköy, Ezine -Çkl.)

B. Söz Dizimi ve Şekil Bilgisi Bakımından Deyimler

B.1. Cümle Şeklinde Kurulanlar:

ateş düştüü yeri yakar (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **azır mezarın bayat ölüsü** (EUMİKAK), **dokuz körün bir deynē** (EUMİKAK), **gözüm görmesin** (EUMİKAK), **hak yerini bulur** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **hoş geldin beş gittin** (EUMİKAK), **kuş uçmaz kervan geçmez** (EUMİKAK), **tut kelin perçeminden** (EUMİKAK), **uma uma döndük sarı muma** (EUMİKAK), **bini bi para** (TMİKA), **bizden köy kasaba olmaz** (THGGS), **dilini eşek arısı soksun** (THGGS), **dört başı mamur** (THGGS), **fol yok yumurta yok** (ÇVYAÖ), **iki dirhem bir çekirdek** (THGGS), **kulakları çınlasın** (TMİKA), **üzerine bastın ayağını kaldır** (THGGS)

B.2. Bir/Birkaç İsimle Bir Fiilden/Yardımcı Fiilden Oluşanlar:

acından ine ipe dön- (EKEİYK), **akıl sor-** (birinden) (EKEİYK), **alttan al-** (EİA), **ānam bak-** (EDAJE), **askıya çık-** (DS: İpsala ve köyleri, Uzunköprü köyleri -Ed.), **bāne ara-** (EHİKA), **başı belāya git-** (EİA), **başından geç-** (EİA), **bi kuru sopası ol-** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **böz toklūna çalış-** (EİA), **burnu büyü-** (EUMİKAK), **cēndemin dibine git-** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **çurından çık-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **dan yeri ārı-** (EHİKA), **dapduru ol-** (DS: -Ed.), **deli ol-** (EİA), **dili damā kuru-** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **eli başına ēr-** (EİA), **golayını bul-** (EİA), **göz başöet-** (EİA), **gözleri kan çanā ol-** (EİA), **gurbete git-** (EİA), **güçlük çek-** (EHİKA), **gündendi boz-** (EKEİYK), **güvendi dālara karlar yā-** (EKEİYK), **hatatan çal-** (DS: -Ed.), **helak ol-** (EUMİKAK), **hoj bej et-** (EHİKA), **hoş gördü yap-** (EİA), **içi açıl-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **idā ve et-** (EİA), **ileri git-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **işi çak-** (EUMİKAK), **iziyetle çek-** (EİA ; EHİKA), **kafası bozuk ol-**

(EİA), kalay çek- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), kancayı tak- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), karar kes- (EİA), kardeş tutun- (EUMİKAK), katık et- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), kendini bil- (EKEİYK Enez –Yenice köyü), kendini dar at- (EKEİYK Enez –Yenice köyü), kendi yamızla kavrul- (EİİA), kpfı yerine gel- (EKEİYK Enez –Yenice köyü), mālum olmak(birine) (EKEİYKA), matatan çal- (DS: -Ed.), micirik çıkar-(EHİKA), muradına er- (EUMİKAK), nikā kıy- (EİA), numara yap- (EHİKA), oj gurdün yap- (EİA), peten tut- (DS: -Ed.), perüşan ol- (EUMİKAK), rûna yolla- (EKEİYK Enez –Yenice köyü), sepi çek-(DS: Kıyık -Ed.), sökut it- (EİA), tadakmadak gel- (DS: -Ed.), tava gel- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), teslim bayrānı çek- (EHİKA), üneze bağla-(DS: Kocahıdır ,İpsala -Ed.), üstün gel- (EİA), üür ol- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), verimpar ol- (EDAJE),yakınlık göster- (EHİKA), yaralı parmā işeme- (EUMİKAK), yollānı kes- (EHİKA),yükünü tut- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), yürē geç- (EİA), yürek yak- (EKEİYK Enez –Yenice köyü), zoru ol- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.),addini bil- (biri)(TMİKA), aklı başına gel-(TMİKA ; TSKAD), altmış altıya bağla- (THGGS), āmin çār- (TVMA), anış ol- (TVMA), apı ye- (TMİKA), ara bul- (Büyükmanika , Saray -Tk.), arka çevir- (TMİKA), arka çık- (TSKAD), askı as- (TVMA), ava karar- (ÇVYAÖ), ayır görme-(TİASÖ), baj göster-(TMİKA), başı bağlı ol-(THGGS), baş koş- (DS:Kadıköy, Saray -Tk.), bi ayā kuyuda ol- (TMİKA), bir baltaya sap ol-(THGGS), būaz toklūna çalaş- (TSKAD), cirit at- (HİKA), darmadān et- (TMİKA), dertsiz başı derde sok-(THGGS), dört gözle bak- (THGGS), duman ol- (TMİKA), düzlē çık- (TMİKA), el kaldır- (ÇVYAÖ), faka bas-(THGGS), gaga dōşe-(DS: Türkövcü , Çorlu -Tk.), gayle çek- (TVMA), göz aldırma-(TSKAD), göz öldür- (TVMA), gözü götürme-(TMİKA), gün doğ-(TMİKA), hamur tut- (TİASÖ ; ÇVYAÖ),ılgaraya git- (TVMA), ıramazan tut- (TSKAD), iki gözünden sakın- (THGGS), iki ucunu bir yere getireme- (THGGS), iki yakası bir yere gelme- (THGGS), kafasına takıl- (TMİKA), kafa yaptır- (HİKA), karnı bur- (DS: Saray -Tk.), karşısına dikil- (TSKAD),kavuk salla- (TVMA), kazık at-(TMİKA), kırklara karış-(THGGS), kulā cınna- (HİKA), kurā çek- (TVMA), mārız yi- (TMİKA), masal at- (TVMA), meydan kalma- (TSKAD),nāmı yürü- (TMİKA), odun at-(TMİKA), oj bej et- (TMİKA ; TİASÖ), oturmā git- (TVMA), öfke çık- (TVMA), para koy- (TVMA), para yapma- (TMİKA), parmakla göster- (TİASÖ), patentesi altında ol-(TMİKA), peşkeş çek-(TMİKA), rāmete kal-(TMİKA), sāne ol- (ÇVYAÖ), sayıp çıkmak/saip çık- (TVMA), sırtı yere gelme- (TMİKA), sözü burdan aşā ol- (TMİKA), sözünü geçireme- (TSKAD), şırk ol-(DS: Şarköy -Tk.), ters gel- (TMİKA), yavuklu tutul- (TSKAD), yedi kat yerin dibine geç- (THGGS), yola ur- (TİASÖ), yol dü-(HİKA), yukarı kalk- (TMİKA),avurt et-(DS:Bayramiç, Çan -Çkl.), bağ çırp-(DS:Kepez -Çkl.), baskın yürü-(DS:Lapseki -Çkl.), başı çiğzen-(DS:Lapseki -Çkl.), baş öğret-(DS: Lapseki -Çkl.), cımpır ol-(DS:Ezine –Çkl.), canı çekil-(DS:Lapseki -Çkl.), cingi ver-(DS: Gölçük, Bayramiç -Çkl.), çalaca yap-(DS:Lapseki -Çkl.), dıpdürü ol-(DS: Gelibolu -Çkl.), domuztopu bağla- (DS: Lapseki -Çkl.), dümbüdüdük ol- (DS: Bayramiç -Çkl.), eğredi ver- (DS: Lapseki –Çkl.), gedik get-(DS: Lapseki -Çkl.), gekik az- (DS: Lapseki -Çkl.), gönderi git- (DS: Lapseki -Çkl.), gücü üzül- (DS: Bergaz, Ezine, Gelibolu -Çkl.), herk et-(DS: Bayramiç -Çkl.), işkil et-(DS: Fili, Biga -Çkl.), iy gel- (ÇGDE), kaşmak çal-(DS: Bayramiç -Çkl.), kınaç et-(DS:-Çkl.), kırçım at- (DS: Bergaz, Ezine -Çkl.), okundu gönder-(DS:Saraycık -Çkl.), oğördü yap-(ÇGDE), paçal yap- (DS: Ayvacık -Çkl.), saçı saç-(DS: Lapseki -Çkl.), sapı ulaş-(DS: Tavaklı,Ezine -Çkl.), sıkılcım et-(DS: Lapseki -Çkl.), söz esle- (DS: Lapseki -Çkl.), sur sal-(DS: Lapseki -Çkl.), talas gel- (DS: Gelibolu -Çkl.), tava gel-(DS: Fili, Biga -Çkl.), uğurlayın bak-(DS: Lapseki -Çkl.), uyup ulaş- (DS: Lapseki -Çkl.), yangıncılık getir- (DS: Tavaklı, Ezine Çkl.), yüreği kesil- (ÇGDE)

B.3. Bir Fiil Grubu Şeklinde Oluşanlar

B.3.1. İsim Fiil- Sıfat Fiil-Zarf Fiil Grubu Şeklinde Kalıplaşanlar:

başlanmış iş, bitmiş iş (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **düşünüp taşın-**(EUMİKAK), **gözünü yumup aazını aç-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **kulak as-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **okumuş adam** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **pişmiş aşa su kat-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **umduunu bulama-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.) , **uzadıkça uza-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **yolunmuş tavık gibi:** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **basıp git-**(TMİKA), **kırmızı kar yağınca** (THGGS), **laf götüren** (TMİKA), **olan oldu** (TSKAD), **anadan doğma** (ÇGDE), **kağışarak yürü-** (DS:Lapseki -Çkl.), **söz kesen** (DS: Fili, Biga -Çkl.), **uyup ulaş-** (DS: Lâpseki -Çkl.)

B.3.2. İsim Tamlaması Biçiminde Kalıplaşanlar:

acem şeytani(DS:Kayapa -Ed.), **ağız dadı**(DS:Kayapa -Ed.), **allā'n günü** (EİA), **ateş arabası**(DS: -Ed.), **başlık pavası** (EİA), **boynunun borcu** (EKEİYK), **dönek yeri**(DS: -Ed.), **gelin alıcı** (EİA), **görücü usulü** (EİA), **gözünün yaşına bakma-** (EİA), **hoş gördücü** (EİA), **koca kafalı** (EHİKA), **kuş uykusu**(KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **sokak süpürgesi** (DS: Ed.), **uyku semesi** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **yarım yaka**(EDAJE), **yılanın kuyruuna bas-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **yüz karası** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **anasının gözü**(TMİKA ; THGGS), **ayak üstü**(TMİKA), **başlık parası** (ÇVYAÖ), **burmalı cāmi**(TMİKA), **ekmek parası** (TSKAD), **karamursal sepedi**(TMİKA), **kız ardı**(HİKA), **sidik yarışı** (THGGS), **şeytan kılı** (TMİKA), **toprak bastı** (ÇVYAÖ), **yağmur kuşağı**(DS: Uzunhacı Saray, Barbaros -Tk.), **alın kabağı** (DS:Küçükkuyu, Ayvacık -Çkl.), **ay ayazı** (DS:Evreşe, Gelibolu -Çkl.), **ay aydığı**(DS:Fili, Biga -Çkl.), **boy beyi**(DS:Lapseki -Çkl.), **civcivanası**(DS:Gedik, Bayramiç -Çkl.), **çadır bezi**(DS:Fili, Biga -Çkl.), **çelim başı** (DS: Gökköy, Lapseki -Çkl.), **dağlar pangı**(DS: Lapseki -Çkl.), **değirmencahçağası** (DS: Lapseki -Çkl.), **değirmen oluğu**(DS: Lapseki -Çkl.), **doğar namazı**(DS: Lapseki -Çkl.), **gece kirpisi**(DS: Lapseki -Çkl.), **geveze pamuğu** (DS: -Çkl.), **göz erimi**(DS: Lapseki -Çkl.), **gün eğilmesi**(DS: Bayramiç -Çkl.), **kol uşağı** (DS: Lapseki , Çkl.), **köykuşu** (DS: Bakacak , Biga -Çkl.), **yağmur kuşağı**(DS: Ortaköy Gelibolu -Çkl.)

B.3.3. Sıfat Tamlaması Biçiminde Kalıplaşanlar:

açık ağızlı (DS: -Ed.), **ayran gönüllü**(DS: -Ed.) ; (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **çanak aazlı** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **gaga burunnu** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **kapçık azlı** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **koca kafalı** (EHİKA), **yarım aazla çaar-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **açık göz**(TMİKA), **ār başlı** (HİKA), **geri kafalılık**(TİASÖ), **koca kafalı** (TMİKA), **on paralık adam**(THGGS), **uslu başlı** (HİKA), **uzun lafin kisası**(HİKA), **yād eller**(TİASÖ), **yedi kat el** (THGGS), **acı geyrek**(DS:Ayvacık -Çkl.), **çıtık parmak**(DS:Evreşe, Gelibolu -Çkl.), **gözsüz sepel**(DS: Lapseki -Çkl.), **karaciğerli** (DS: Lapseki -Çkl.), **kel yer**(DS: Lapseki -Çkl.), **lokma göz** (DS: Lapseki -Çkl.), **sarmaşık sözlü**(DS: Lapseki -Çkl.), **talazlı gün** (DS: Lapseki -Çkl.), **uğrun yol**(DS: Lapseki -Çkl.), **yağlı düzgü**(DS: Fili, Biga -Çkl.)

B.3.4. Kısaltma Grubu Biçiminde Kalıplaşanlar

B.3.4.1. Belirtme Grubu Biçiminde Kalıplaşanlar

ayātını kaybet- (EİA), **başını alıp gel-**(EİA), **dişini sık-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **kafayı boz-** (EİA), **kancayı tak-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **sözünü tut-**(KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **yollāni kes-** (EHİKA), **yolunu gözle-** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **yuvasını yık-** (EİA), **āzını boz-** (HİKA), **başını dinle-** (TSKAD), **canını ver-**(TSKAD), **esabını yap-**(TMİKA), **işini gör-** (ÇVYAÖ), **dilini çiğne-**(DS: Lapseki -Çkl.), **kafayı çek-** (ÇGDE)

B.3.4.2. Yönelme Grubu Biçiminde Kalıplaşanlar

aklına şaşmak (*EUMİKAK*), baştan başa (*EİİA*), dünyaya gel- (*EİA*), günü gününe (*EHİKA*), kapıya bak- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), kendine gel- (*EUMİKAK*), kocaya ver- (*EİİA*), yola çekil- (*EHİKA ; EUMİKAK*), cana kastet- (*TMİKA*), dağıya tut- (*ÇVYAÖ*), eline geç- (*TMİKA*), gözüne kestir- (*TMİKA*), kafaya al- (*TSKAD*), kolayına kaç- (*ÇVYAÖ*), kapıya dayan- (*TSKAD*), murādına er- (*TMİKA*), yüzü suyu ürmetine (*TMİKA*), aklına gel- (*ÇGDE*), kazaya uğra- (*ÇGDE*), kola al- (*DS: Lapseki , Çkl.*), söze dal- (*DS: Lâpseki -Çkl.*), tekeye gel- (*DS: Fili, Biga -Çkl.*)

B.3.4.3. Bulunma Grubu Biçiminde Kalıplaşanlar

ayazda kal- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), işi yolunda ol- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), sözünde dur- (*EUMİKAK*), dilinde tüy bit- (*THGGS*), iki ayağı çukurda (*THGGS*), iki eli kanda ol- (*THGGS*), allah'ın huzurunda ölmek (*ÇGDE*), yanı başında (*ÇGDE*)

B.3.4.4. Uzaklaşma Grubu Biçiminde Kalıplaşanlar

aşaaadan al- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), başından geç- (*EİA ; EHİKA*), baştan çıkar- (*EKEİYK Enez -Yenice köyü*), hasedinden çatla- (*EKEİYK Enez -Yenice köyü*), kendinden geç- (*EİA*), ok yaydan çık- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), astalıktan kırtul- (*TİASÖ*), başından geç- (*TMİKA ; TSKAD*), elden ayaktan düş- (*TMİKA*), gönlünden kop- (*TİASÖ*), gözden geçir- (*TMİKA*), kulaktan dolma (*TMİKA*), ok yaydan çık- (*TMİKA*), öteden beri (*TİASÖ*), çöpten çelesi (*DS: Lapseki -Çkl.*), o günden bu güne (*ÇGDE*), yerden yapma (*DS: Lapseki -Çkl.*)

B.3.4.5. İyelik Eki Alarak Oluşturulanlar

baş aarısı ol- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), başı dertte ol- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), canı sıkıl- (*EİA ; EİİA ; EUMİKAK*), çolumuz çocumuz (*EİİA*), bajı dön- (*TSKAD*), basireti bağlan- (*THGGS*), ödleri kıp- (*TİASÖ*)

B.3.4.6. Bir Edat Grubu İle Kalıplaşarak Oluşanlar

dişine göre bul- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), elle günne āl- (*EİİA*), görücü usulinnen (*EİİA*), içi başka dışı başka ol- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), mum gibi ol- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), barmak kida (*EKEİYK Enez -Yenice köyü*), ellen günnen gel- (*HİKA*), aba gibi at- (**3**) (*DS: Çan, Bayramiç -Çkl.*)

B.3.4.7 Bir Bağlaç Grubu İle Kalıplaşarak Oluşanlar

kaşla göz arasında (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), mum yakıp ta ara- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), ufak at da civcivler yesin (*THGGS*)

B.3.4.8. İkileme Biçiminde Kalıplaşanlar

B.3.4.8.1. Aynı Sözcüklerin Tekrarlanmasıyla Kurulanlar

allahō alla (*EİA*), ballandıra ballandıra annat- (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), baştan başa (*EİİA*), bu gün bugüne (*EİA*), gerisi geriye (*EİA ; EİİA*), göz gözü türtme- (*EİA*), günden güne (*EİA ; EKEİYK*), kara kara düşün- (*EUMİKAK*), kendi kendine (*EİA ; EİİA ; EHİKA ; EUMİKAK*), üst üste (*EUMİKAK*), yan yana (*EİA*), ballandıra ballandıra annat- (*HİKA*), göz gözü görme- (*TMİKA*), güle güle (*TİASÖ ; ÇVYAÖ*), günü gününe (*TİASÖ*), karşı karşıya (*TMİKA ; ÇVYAÖ*), yanyana (*TMİKA ; ÇVYAÖ*), aban aban yürü- (*DS: Çan, Bayramiç -Çkl.*), haval haval bak- (*DS: Fili, Biga -Çkl.*), tay tay et- (*DS: Fili, Biga -Çkl.*)

B.3.4.8.2. Zıt Anlamlı Sözcüklerin Tekrarlanmasıyla Kurulanlar

boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), gel zaman git zaman (*EİA ; EKEİYK Enez -Yenice köyü*), hoş geldin beş gittin (*EUMİKAK*), sā sola

kaçınmak(KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **yok ötesi berisi** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **altüst et**-(TMİKA), **baştan ayā** (ÇVYAÖ), **nerde akşam orda sabah**(THGGS), **ne var ne yok** (HİKA), **öteki beriki** (TSKAD), **sā sola kaçın**-(TMİKA)

B.3.4.8.3. Yakın Anlamli Sözcüklerin Tekrarlanmasıyla Kurulanlar

âret dünya kardaş bil-(EKEİYY Enez –Yenice köyü), **çoluk çocuk** (EİİA ; EUMİKAK), **eli ayaa tut**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **göz kulak ol**- (EİİA), **kan tere bat**- (EİA), **o gündün bu güne** (EİİA), **saçını başını yol**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **tası taraa topla**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **u gün bu gün** (EİA), **açık saçık** (TMİKA), **alavere dalavere** (TSKAD), **eli kolu bağlı** (THGGS), **eni boyu** (TSKAD), **kaşı gözü oyna**-(THGGS), **kış kıyamet** (TİASÖ), **o gün bu gün** (TSKAD), **saklı kapaklı** (TSKAD), **vakti_âli**(TMİKA), **ac susuz kal**-(ÇGDE)

B.3.4.8.4. Ses Benzerliğine Dayalı Sözcüklerin Tekrarlanmasıyla Kurulanlar

alan talan et- (DS: -Ed. çevresi), **çat pat** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **derme çatma** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **falan filan** (EİA), **tıngır mıngır** (EUMİKAK), **yarım yamalak**(KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **allak bullak ol**- (TMİKA), **saçma sapan**(TMİKA ; TİASÖ ; TSKAD), **tek tük**(TMİKA), **tıngır mıngır** (TMİKA), **yayan yapıldak** (TMİKA), **alam taram ol**- (DS: Gelibolu -Çkl.), **alan taran** (DS: Gelibolu -Çkl.), **alan taran et**-(DS: Evreşe, Gelibolu -Çkl.), **ımrı yamur et**-(DS: Lapseki -Çkl.)

C. Anlam Bakımından Deyimler

C.1. Ad Aktarması

ateş arabası(DS: -Ed.), **büz ver**- (EİA), **çapa kaz**-(EDAJE ; EİİA ; EHİKA), **iki tekerlekli**(EDAJE), **iyi saatte olsunlar** (EUMİKAK), **nazarı dokun**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **pılavı ısla**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **râmet yâ**- (EİA), **resim çık**-(EİİA), **tomruk ağası**(DS: -Ed.), **ufak su** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **yıldıza baktır**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **ay yazı** (TMİKA), **can kâğıdı**(DS: Barbaros -Tk.), **gümüşgöz**(DS: Saray -Tk.), **günebakan** (DS: Saray ve köyleri -Tk.), **ıdrellez bir**(TMİKA), **sergen gezen**(DS:- Tk.), **vatan borcu**(HİKA), **yağmur kuşağı**(DS: Uzunhacı Saray, Barbaros -Tk.), **yıldıza baktır**-(TMİKA), **anadan doğma** (ÇGDE), **bedevi gömleği**(DS: Lapseki -Çkl.), **cami guşu**(DS: Fili, Biga -Çkl.), **çekmece pınar** (DS: Ortaköy, Gelibolu -Çkl.), **doğar namazı** (DS: Lapseki -Çkl.), **gözsüz sepel** (DS: Lapseki -Çkl.), **kolluk bekçisi** (DS: Kaz, Lapseki , Çkl.), **kol uşağı** (DS: Lapseki , Çkl.), **küçükayşe** (DS: Bayramiç , Çkl.), **sutubuğda**(DS: Lapseki -Çkl.), **şeytanarabası** (DS: Biga -Çkl.), **uzunöksürük** (DS: -Çkl.), **yağmur kuşağı** (DS: Ortaköy Gelibolu -Çkl.)

C.2. Deyim Aktarması

ârman d {- (EİA), **balkız oynu**-(EDAJE), **etekleri tutuş**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **göz boya**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **gözü doyma**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **gün kavuşması** (EİA) ; (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **içi yan**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **kanı kabar**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **tilkilik yap**- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **alıp başını git**-(TİASÖ ; HİKA), **gözü doymaz** (THGGS), **sıcak kanlı ol**- (THGGS), **sük kannı**(TSKAD), **vijdanı sızla**-(TMİKA), **yaprak oynama**-(TMİKA), **boğrı yufka**(DS: Ayvacık -Çkl.), **kel yer**(DS: Lapseki -Çkl.), **özü yufka**(DS: -Çkl.), **süt uyutmak**(DS: Lapseki -Çkl.), **uzunöksürük**(DS: -Çkl.), **yıldız ak**-(DS: Lapseki -Çkl.)

C.3. Kinaye

boğazı kısa(DS:-Ed.), **ırāt bat-** (EHİKA) , **yerinde su çık-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.),**ayānı kaydır-** (TMİKA), **bokunda boncuk bul-** (THGGS), **dilinde tüy bit-** (THGGS), **deveye hendek atlat-** (THGGS), **eli sopalı**(TMİKA), **gözü dışarıda** (THGGS), **zoruna git-** (TSKAD),**ağzı kara**(DS:Gelibolu -Çkl.), **ağzı pek**(DS: Evreşe, Gelibolu -Çkl.), **burnunu toprağa sürt-**(DS:Lapseki -Çkl.), **çalaca yap-**(DS:Lapseki -Çkl.), **ipi çürük ol-**(DS: Lapseki -Çkl.)

C.4. Teşbih

aslan gibi (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **ay gibi güzel** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **susak ağzılı**(DS: Çorlu -Tk.), **tī gibi** (TMİKA), **yumruk kadar**(TMİKA),**aba gibi at-** (DS: Lapseki -Çkl.), **lokma göz**(DS: Lapseki -Çkl.)

C.5. Mübalağa

gözleri kamaş- (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **taşı sıkıp suyunu çıkar-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **uyku tulumu ol-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **üstüne dünyalar dur-** (EUMİKAK),**bakmā doyama-** (TMİKA), **damarına bas-** (THGGS), **dokuz doğru-** (THGGS), **dünyalar onun ol-**(TMİKA), **iki gözü iki çeşme** (THGGS), **pireyi deve yap-** (THGGS),**burnunu toprağa sürt-**(DS:Lapseki -Çkl.)

C.6. Dua veya Beddua İçerikli Olanlar

allā belānı vērsin (EİA), **allā da seni yaksın** (EKEİYK Enez –Yenice köyü), **alla ııııni vēsin** (EİA), **allā vāmet eylesin** (EİİA), **alla yardımcısı olsun** (EİA), **al'Ya ve v sin** (EİİA), **bereket vēsin** (EHİKA), **boynun altına gelsin** (EKEİYK Enez –Yenice köyü),**allā belamı vērsin** (HİKA), **allā bin bereket vēsin**(TMİKA), **allā cezāsını versin**(TMİKA), **allā kabul etsin** (TMİKA), **allā kavuştursun** (HİKA), **āllā ne verdiyse**(TMİKA), **allā rāmetō eğlesin** (TSKAD), **allā razı olsun** (TSKAD), **allāsmadık** (TİASÖ), **berakāt versin** (HİKA), **gözün aydın** (TİASÖ ; THGGS), **şeytan kulağına kurşun**(THGGS)

C.7. Argo İçerikli Olanlar

anası koşalan- (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **boka yarama-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **göt sık-** (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), **numara yap-** (EHİKA), **paçayı kurtar-** (EİA),**açık ağzılı** (DS: Saray -Tk.), **bokunda boncuk bul-** (THGGS), **bozuk at-**(TMİKA), **göte kına yak-**(THGGS), **götüne takma-** (THGGS), **her boka maydanoz ol-** (THGGS), **palavra sık-** (TMİKA), **susak ağzılı**(DS: Çorlu -Tk.), **yalazaya tut-**(TMİKA), **yamuk yap-**(TMİKA), **zapāta çek-** (TMİKA),**aba gibi at-** (DS:Ayvacak -Çkl.), **değirmencahçağası**(DS: Lapseki -Çkl.), **değirmen oluşu**(DS: Lapseki -Çkl.), **gece kirpisi** (DS: Lapseki -Çkl.), **gürdeğe gel-**(DS: -Çkl.), **tekeye gel-** (DS: Fili, Biga –Çkl.)

SONUÇ

Doğu Trakya (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale) Bölgesinde kullanılan deyim varlığı hakkında bir sınıflandırma yaptığımız çalışmamızdan genel olarak ulaşılan sonuçları şu şekilde açıklayabiliriz: Bölgede kullanılan deyim varlığı temel olarak 3 ana başlıkta sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma; köken bakımından deyimler, söz dizimi ve şekil bilgisi bakımından deyimler ve anlam bakımından deyimler şeklinde yapılan gruplandırmalardan oluşmaktadır. Yine bu gruplandırmaların alt başlıkları olarak köken bakımından deyimler ana başlığının altında; Türkçe sözcüklerden oluşanlar ve Türkçe ve yabancı sözcüklerden oluşanlar bölümlerinden oluşmaktadır. Bu iki alt bölümün yoğunluk olarak hemen hemen aynı durumda olduğu söylenebilir. Söz dizimi ve şekil bilgisi bakımından deyimler ise; cümle şeklinde kurulanlar, bir/birkaç isimle bir fiilden/yardımcı fiilden oluşanlar, bir fiil grubu şeklinde oluşanlar, isim tamlaması şeklinde kalıplaşanlar, sıfat tamlaması şeklinde kalıplaşanlar, kısaltma grubu

şeklinde kalıplaşanlar, bir edat grubu ile kalıplaşarak oluşanlar, ikileme biçiminde kalıplaşanlar şeklindedir. Bu bölümde bir/birkaç isimle bir fiilden/yardımcı fiilden oluşan deyim kullanımı, isim tamlaması şeklinde kalıplaşanlar ve sıfat tamlaması şeklinde kalıplaşanlar oldukça yoğundur. Anlam bakımından bölgede kullanılan deyimler ise ad aktarması, deyim aktarması, kinaye, teşbih, mübalağa, dua ve beddua ve argo deyimler şeklinde alt gruplara ayrılmıştır. Anlam bakımından deyim kullanımlarında ad aktarması, deyim aktarması, dua ve beddua ve argo kullanımıyla oluşturulan deyimlerin yoğun bir şekilde kullanılması yine dikkat çekicidir. Dört ili içine alan Doğu Trakya bölgesindeki deyim kullanımını konu edindiğimiz çalışmamızın kültür dünyamıza ve söz varlığı ile ilgili başka çalışmalara katkıda bulunacağını düşünmekteyiz.

Sözlük

aba gibi atmak (1): Büyük söz söylemek, mübalâğalı konuşmak. (DS: *Lâpseki -Çkl.*)

aba gibi atmak (2): Yüksekten atmak, palavra savurmak. (DS: *Ayvacic -Çkl.*)

aba gibi atmak (3): Kar lapa lapa, iri parçalar halinde yağmak. (DS: *Çan, Bayramiç -Çkl.*)

aban aban yürümek: Geniş adımlarla hızlı hızlı yürümek. (DS: *Çan, Bayramiç -Çkl.*)

ak götüren : Yabanın büyüğü. (DS: *-Ed.*)

akça ağaç: Küçük yapraklı, gevrek ve içi beyaz bir çeşit ağaç. (DS: *Fili, Biga -Çkl.*)

akıl danışmak: Bir konuda birinden yol göstermesini istemek, düşüncesini sormak. (EUMİKAK)

akkaya bülbülü: Muşeret adabını bilmeyen, kaba adam: Akkaya bülbülü geldi. (DS: *-Ed.*)

akla zarar: Akıl almayacak kadar etkili. (KDS -*Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

aklı başına gelmek: Yaptığı işin yanlış olduğunu anlayarak doğrusunu yapmak. (TMİKA) ; (TSKAD)

aklı ermek: Anlayabilmek, kavrayabilmek. (ÇGDE)

aklı ermek: Anlayabilmek, kavrayabilmek. (EİA)

aklına gelmek: Hatırlamak. (ÇGDE)

aklına gelmek: Hatırlamak. (EKEİYK Enez -*Yenice köyü*) ; (EUMİKAK)

aklına gelmek: Hatırlamak. (TMİKA); (TSKAD)

aklına gelmemek: Hatırlayamamak. (ÇGDE; EİA; TMİKA)

aklına getirmek: Hatırlatmak. (EİA)

aklına şaşmak: Bu, akıllıca bir düşünce, ya da davranış değil. Böyle düşünmen, davranman beni şaşırttı. (EUMİKAK)

aklından çıkmamak: Unutmamak. (EİA)

akyıldız: Akşama yakın doğan parlak yıldız, çoban yıldızı, sabah yıldızı. (DS: *-Ed.*)

alam taram olmak: Darmadağınık, karmakarışık olmak, perişan olmak, dağılmak, ayrılmak: Köy sıtma yüzünden alam taram oldu. (DS: *Gelibolu -Çkl.*)

alan talan etmek: Altüst etmek, dağıtmak, karmakarışık etmek: Çocuk her yeri alan talan etmiş. (DS: *-Ed. çevresi*)

alan taran etmek: Altüst etmek, dağıtmak, karmakarışık etmek. (DS: *Evreşe, Gelibolu -Çkl.*)

alan taran: Karmakarışık, darmadağınık, altüst: (DS: *Gelibolu -Çkl.*)

alavere dalavere: Hile, düzen, yalan dolan. (TSKAD)

alıp başını gitmek: Kimseye danışmadan ve nereye gideceğini kimseye bildirmeden çevresindekilerle ilgisini kesip bulunduğu yerden uzaklaşmak. (TİASÖ) ; (HİKA)

âli vakti yerinde: Oldukça zengin. (TİASÖ)

alil ibvâmsofvası: (EİA)

alla ilini vēsin: Allah iyiliğini versin. (EİA)

allā akıl fikir vērsin: Allah akıl fikir versin. (HİKA)

allak bullak olmak: Altı üstüne gelmek, karma karışık olmak. (TMİKA)

alnu kabağı: Alnın ortası, iki kaşın arası. (DS: *Küçükkuyu, Ayvacic -Çkl.*)

alt üst etmek: Karmakarışık duruma getirmek. (TMİKA)

altı parmak (1): Kısa saplı, iri taneli bir çeşit kiraz. (DS:-Ed.)

altı parmak (2): Sırma işlemeli, altı yol çizgili veya çiçekli ipek kumaş, bu kumaştan yapılan gelin elbisesi. (DS:İskele, Çamköy, Bigadiç, Bayramiç -Çkl.)

altın kuşak: Sarpa da denilen bir çeşit balık. (DS:Gelibolu, Bozcaada -Çkl.)

altın tabak: Bir halı çeşidi. (DS:Ayvacık -Çkl.)

altmış altıya bağlamak: O an ki durumu temelli olmayan bir çözümle kurtarmak veya bir işi kesin neticeye vardırırmış gibi görünmek. (THGGS)

alttan almak: Sert konuşana karşı yumuşak davranmak. (EİA)

altüst etmek: (Bir hastalığı) yenmek, iyileşme göstermek. (TMİKA)

âmin çarmak: Dua etmek. (TVMA)

anadan doğma: Doğuştan. (ÇGDE)

ânam bakmak: Düşmanca veya yüzünü ekşiterek bakmak. (EDAJE)

anası koşalanmak: Çok hırpalanmak, ezilmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

anasının gözü: Çok kurnaz, dalavereci, çıkarıcı, hileci, düzenci. (TMİKA) ; (THGGS)

anış olmak: Sözü geçmek, söz edilmek. (TVMA)

anız biçmek: Tarla kenarındaki hendek, ark ve yol gibi yerlerdeki otları biçmek, yolmak. (DS:Küçükkuşu, Ayvacık -Çkl.)

apı yemek: Hapı yemek. Kötü bir duruma düşmek. (TMİKA)

ara bulmak: Vakit bulmak, eli değmek. (Büyükmanika , Saray -Tk.)

ara bulmak: Vakit bulmak, eli değmek. (DS:-Ed.)

ara bulucu: is. Kavgalıları barıştıran, uzlaştıran kişi, dünür. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

âret dünya kardaş bilmek: Ne bu dünyada, ne de öteki dünyada birine yan gözle

bakmamak. (EKEİYK Enez -Yenice köyü)

arka çevirmek: Daha önce yakınlık gösterdiği kişi ile artık ilgilenmemek, ona karşı durum takınmak. (TMİKA)

aşadan almak: Kavgada üstelemeye çalışmamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ateş basmak: Menopoza giren kadınları basan sıkıntı. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ateş düştüü yeri yakar: Dert kimde ise onun canı yanar. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

atim etmek:Hatim etmek. Kuranı baştan sona okumuş olmak. (EİİA)

atsız parmak: Yüzük parmağı. (DS:Lapseki -Çkl.)

avurt etmek: Dedikodu yapmak birini arkasından kötülemek. (DS:Bayramiç, Çan

Çkl.)

ayak altına almak: Dövmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ayak uyduramamak: Kendi gidişini, davranışını başkalarınınkine ya da yeni değişikliklere uyduramamak. (TMİKA)

ayak uydurmak: Bir gidişe, bir davranışa uymak. (TMİKA) ; (HİKA)

ayak üstü: Kısa süre içinde, acele olarak. (TMİKA)

ayaküstü konuşmak: Giderayak konuşmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ayāni kaydırmak: Bir yolunu bulup işinden uzaklaştırmak. (TMİKA)

ayātını kaybetmek: Ölmek. (EİİA)

ayazda kalmak: Açıkta kalmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ayır görmemek: Hayır görmemek. O şey kendisine yararlı olmamak. (TİASÖ)

azar basmak: Sert biçimde dokundurmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

âzını bozmak: Küfretmek ve buna benzer sözler söylemek. (HİKA)

azır mezarın bayat ölüsü: Hep hazır konmak isteyen tembel kimseler için kullanılır. (EUMİKAK)

baarına basmak: kucaklamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

badala kalmak: Bağ kesilip, tımar edilmeden bırakılmak. (DS:Taşlımüsellim, Lalapaşa -Ed.)

bağ çırpmaq: Bağ budamak. (DS:Kepez -Çkl.)

bağdaş durmak: Rahat olmak: Bağdaş dur.
(DS: *Gelibolu -Çkl.*)

baj göstermek: Belirmek, ortaya çıkmak.
(TMİKA)

balkız oynamak: Şimşek çakmak. (DS:-
Ed.;
EDAJE)

ballandıra ballandıra annatmak: Çekici
biçimde anlatmak. (KDS -
Demirköy/Lalapaşa -Ed.; HİKA)

bâne aramak: Neden, kusur aramak,
gerekçe, fırsat bulmaya çalışmak. (EHİKA)

bardaş kurmak : a. Bağdaş kurmak. (KDS
-Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

bardaş kurmak: Sağ ayağı sol uyluğun, sol
ayağı sağ uyluğun altına alarak oturma
biçimi, bağdaş kurmak. (DS: *Fili, Biga -Çkl.*)

bardeş kurmak: Sağ ayağı sol uyluğun, sol
ayağı sağ uyluğun altına alarak oturma
biçimi, bağdaş kurmak. (DS: *Ed.*)

barmak kıldā: Parmak kadar olmak, çok
küçük. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

basıp gitmek: Aklına koyduğu şeyi
yapmak üzere bulunduğu yerden
uzaklaşmak. (TMİKA)

basireti bağlanmak: Gerçeği göremez bir
duruma düşmek, iyi ve yerinde
düşünememek, doğru yolu görememek,
alabileceği uygun önlemi
alamamak. (THGGS)

baskın yürüme: Sırtındaki ağır yük
sebebiyle serbest yürüyememek.
(DS: *Lapseki -Çkl.*)

başı bağlı olmak: Evli ya da nişanlı olmak.
(THGGS)

başı belāya gitmek: Durup dururken onu
ağır sonuçlar ve sorumluluklar doğuran bir
durum içine itmek. (EİA)

başı çiğzenmek: Başı dönmek.
(DS: *Lapseki -Çkl.*)

başı dertte olmak: Sıkıntıya düşmek. (KDS
-Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

başı dik gezmek: Utanılacak bir durumu
olmadan, onurlu şekilde toplumda yer
almak. (TMİKA)

başına buyruk olmak: Yalnız kendi
aklıyla hareket etmek. (KDS -
Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

başını alıp gelmek: Nereye gideceğini
bildirmeden, kimseye söylemeden
bulunduğu yeri terk etmek. (EİA)

başını baalamak: Evlendirmek. (KDS -
Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

başını dinlemek: Sessiz, sakin bir ortama
çekilmek; kalabalıktan ve gürültüden
uzaklaşmak. (TSKAD)

ben düşmek: Meyve, en çok üzüm
olgunlaşmaya başlamak: Üzümlere ben
düştü. (DS: *Lapseki -Çkl.*)

beş paralık adam: Hiçbir değeri olmayan,
değersiz, bayağı, aşağılık. (THGGS)

bi ayā kuyuda olmak: Çok yaşlanmış,
ölümü çok yaklaşmış olmak. (TMİKA)

bi kuru sopası olmak: Malı mülkü
olmamak. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

bini bi para: Pek çok yapılan, pek çok olan.
(TMİKA)

bir baltaya sap olmak: Belirli bir iş sahibi
olmak. (THGGS)

bizden köy kasaba olmaz: Hiçbir işe
yaramamak. (THGGS)

boğazı kısa: Sır tutmayan, düşündüğünü
saklayamayan. (DS: -Ed.)

boğrı yufka: Yufka yürekli,
merhametli. (DS: *Ayvacık -Çkl.*)

boka yaramamak: Bir işe yararlı
olmamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

boku çıkmak: Bir yolsuzluğun duyulması.
(KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

bokunda boncuk bulmak: Bir kimseye
değerinin çok üstünde yer ve önem vermek.
(THGGS)

borcunu kapamak: Borcunu ödeyip
bitirmek. (TİASÖ)

borusu ötmek: Sözü dinlenmek. (KDS –
Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

boş bulunmak: Hazırlıksız bulunmak.
(KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

boşa gitmek: Sonuç getirmemek. (KDS –
Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

**boşa koysan dolmaz, doluya koysan
almaz:** Karmaşık ve çaresiz durum. (KDS –
Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

boynun altına gelsin: Ölsün, gebersin.
(EKEİYK Enez –Yenice köyü)

boynunun borcu: Yapılması gereken
ödevi, görevi. (EKEİYK)

böz tokluna çalışmak: Ayrıca para almadan, sadece karnını doyurma karşılığı olarak çalışmak. (EİA)

bozuk atmak: Sıkkin bir ruh haliyle davranmak, canın sıkkin olduğunu insanlara yansıtmak, bozulduğunu belli etmek. (TMİKA)

bölüg börçük etmek: Bölük pörçük etmek, parça parça etmek. (EDAJE)

būaz tokluna çalışmak: Ayrıca para almadan, sadece karnını doyurma karşılığı olarak çalışmak. (TSKAD)

buğaz ola: Afiyet olsun. (DS:Çorlu -Tk.)

burmalı cāmi: Edirne Üç Şerefeli Camii'nin diğer adı. (TMİKA)

burnu büyümek: Büyükmek, kibirlenmek.

(EUMİKAK)

burnunu toprağa sürtmek: Aşağılamak, küçültmek. (DS:Lapseki -Çkl.)

burun otu: Enfiye. (DS: Lapseki -Çkl.)

büz vermek: Korku salmak. (EİA)

büyük aladı: İpek böceğinin son uykusu. (DS:Muradiye -Ed.)

canı sıkılmak: Bir kimseye öfkelenmek. (EİA)

canı yanmak: Derinden üzülmek. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

canına kıymak: Acımadan öldürmek. (EİA)

canına yetmek: Bir sıkıntı, dayanılmaz hale gelmek. (EİA)

canını kurtarmak: (birini) ölümden kurtarmak. (TSKAD)

canını vermek: Bir şey uğrunda en değerli varlığını feda etmeye hatta ölmeye hazır olmak. (TSKAD)

canını yakmak: Bir zarara uğratmak. (ÇVYAÖ)

cēndemin dibine gitmek: Cehennem dibine gitmek. Kızılan bir kimse defolup gitmek.(EKEİYK Enez –Yenice köyü)

cımpır olmak: Çok kızmak, öfkelenmek. (DS:Ezine –Çkl.)

cingi vermek: Takla atmak. (DS: Gölcük, Bayramiç -Çkl.)

cirit atmak: Birçok zararlı yaratık meydana boş bulup istediği gibi davranmak. (HİKA)

civcivanası: Yüzük parmağı. (DS:Gedik, Bayramiç -Çkl.)

çadır bezi: Patiska. (DS:Fili, Biga -Çkl.)

çalaca yapmak : İşi çabuk ve geliş güzel yapmak. (DS:Lapseki -Çkl.)

çalım satmak: Fiyaka satmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

çalıya gitmek : d. Yakmak için ağaç dalları toplamaya gitmek. çiftini de sürdüm, çalısına da gittim. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

çat yapış olmak: Bir işe hemen girişmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

çelim başı: Sırası gelmiş söz. (DS:Gökköy, Lapseki -Çkl.)

çene çivisi: Arabanın tekerleğinin çıkmaması için dingile konulan çivi. (DS: Korucuköy, İpsala -Ed.)

çurundan çıkmak: İşlerin normal akışının bozulması. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

çile çekmek: Büyük sıkıntı ve üzüntü içinde yaşamak. (EİA; HİKA)

çivisi çıkmak: Terbiyesi bozulmak, kontrolden çıkmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

dağıya tutmak: Takı töreni yapmak. (ÇVYAÖ)

dağhorozu: Çavuş kuşu. (DS: Lapseki -Çkl.)

dağlar pangı: Yankı. (DS: Lapseki -Çkl.)

dalga geçmek: Karşısındakini anlamaz yerine koyup aldatırcasına konuşmak. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

dalga geçmek: Karşısındakini anlamaz yerine koyup aldatırcasına konuşmak. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

damarına basmak: Bir kimseyi hassas olduğu ve önemseydiği bir konuda öfkelenmek. (THGGS)

dan yeri arırmak: Tan yeri ağarmak. Sabah olmaya başlamak, ufku belli belirsiz bir aydınlık kaplamak. (EHİKA)

danabağırdan: İnsanın bir yerine çarpınca çok acıtan bir hayvan, deniz yıldızı. (DS: Babakale, Ayvacık -Çkl.)

dapduru olmak: Birden doğrulup ayağa kalkmak (DS: -Ed.)

dapdürü olmak: Birden doğrulup ayağa kalkmak (DS: Gelibolu -Çkl.)

darmadān etmek: Darmadağın etmek. Dayak atıp iyice dövmek. (TMİKA)

dayak atmak: Sopa ile dövmek. (TMİKA)
dayak yémek: Sopa ile dövülmek. (HİKA)
dayak yemek: Sopa ile dövülmek. (HİKA)
 ; (ÇVYAÖ)
dayak yimek: Sopa ile dövülmek. (TMİKA)
deli olmak: Bir şeyi çok istemek. (EİİA)
dertsiz başı derde sokmak: Bir derdi, sıkıntısı yokken gereksiz yere üzüntü veren bir işe girmek. (THGGS)
deveye hendek atlatmak: Bir kişiye yapamayacağı belli olan bir işi yaptırmaya çalışmak. (THGGS)
dikiş tutmamak: Bir işin gerçekleşmemesi. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
dikiz etmek: Gözünü ayırmadan dikkatle bakmak. (EİA)
dile gelmek: Konuşma yeteneği yokken konuşmak, dillenenmek. (EKEİYK Enez - Yenice köyü)
dili damā kurumak: Çok konuşmaktan ya da susuzluktan ağzı kurumak. (EKEİYK Enez -Yenice köyü)
dili dolaşmak: Çeşitli nedenlerle doğru düzgün konuşamamak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
dili tutulmak: Bildiğini unutmak, konuşamamak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
dilinde tüy bitmek: Sık sık söylemekten bıkmak, usanmak. (THGGS)
dilini çiğnemek: Bir şeyi söylemeye başlamışken söylemekten vaz geçmek. (DS: Lapseki -Çkl.)
dilini eşek arısı soksun: Hoşa gitmeyecek bir şey söylenene karşı ilenç. (THGGS)
dilini tutmak: Söylenmeyecek şeyleri söylememek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
diş çakmak: Öfkelenmek (HİKA)
dişe dokunur olmamak: Çok önemli olmamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
dişine göre bulmak: Hoşlandığı yemeklere kavuşmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
dişini sıkmak: Sabretmek. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
dizleri tutmaz olmak: Bir nedenle ayakta duramamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
dokuz doğurmak: Merakla, heyecanla,

sabırsızlıkla beklemek. (THGGS)
dokuz körün bir deynē: Birçok yakınının kendisinden yardım beklediği kimse, onların tek yardımcısı, dayanağı. (EUMİKAK)
dokuz köyden kovulmuş: Çevrede hoş karşılanmayan davranışlardan dolayı birçok yerden ya da işten uzaklaştırılmış. (THGGS)
dokuz mahalleyi dolaşmış: (THGGS) ?
domuztopu bağlamak: Bir kimseyi, ellerini ayaklarının arasından geçirip tostoparlak bağlamak. (DS: Lapseki -Çkl.)
dona kalmak: Şaşırıp bir süre ne yapacağını, ne diyeceğini bilemeden hareketsiz kala kalmak. (EUMİKAK)
döğme aş: Keşkek denilen yiyecek. (DS: Lapseki -Çkl.)
döl dökmek: Kavun, karpuz, hıyar ve sebzeler ürün vermeye başlamak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
döl dökmek: Kavun, karpuz, hıyar ve sebzeler ürün vermeye başlamak. (DS: Saray -Tk.)
döl girmek: Koyun, keçi vb. hayvanlar doğurmaya başlamak. (DS: Keşan -Ed.)
dört başı mamur: Hiç eksigi olmayan, kusursuz. (THGGS)
dört gözle bakmak: Çok dikkatle bakmak. (THGGS)
duman kurmak: Evlenmek. (DS: Gelibolu -Çkl.)
duman olmak: İş, durumu berbat olmak. (TMİKA)
dümbüdüdük olmak: Bir kimseye ait sır herkes tarafından duyularak dedikodusu yapılmak. (DS: Bayramiç -Çkl.)
dünyalar onun olmak: Çok sevinmek. (TMİKA)
dünyası başına yıkılmak: Hastalık veya ölüm gibi olaylardan dolayı işlerin altüst olması, mutluluğun zedelenmesi. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
düşünüp taşınmak: Konuyu her yönüyle iyice düşünmek. (EUMİKAK)
düzlē çıkmak: Maddi rahatlığa kavuşmak. (TMİKA)
efendime söylēm: Efendime söyleyeyim. Söz söylerken gerekli kelimeyi bulamayan bir kimsenin kullandığı bir söz. (ÇVYAÖ)

efendime söyleyim: Efendime söyleyeyim. Söz söylerken gerekli kelimeyi bulamayan bir kimsenin kullandığı bir söz. (ÇVYAÖ)

efendime söyliyim: Efendime söyleyeyim. Söz söylerken gerekli kelimeyi bulamayan bir kimsenin kullandığı bir söz. (ÇVYAÖ)

efendime sulum: Efendime söyleyeyim. Söz söylerken gerekli kelimeyi bulamayan bir kimsenin kullandığı bir söz. (ÇVYAÖ)

efendime süleyem: Efendime söyleyeyim. Örnek olarak, meselâ. (TMİKA)

eğredi vermek: Peşin vermek. (DS: *Lapseki -Çkl.*)

ekmek parası: Geçim parası, kazanç. (TSKAD)

ekmek yimek: Yemek yemek. (TVMA) ; (TSKAD)

el kaldırmak: Kendisinden büyüğe eliyle vurma girişiminde bulunmak. (ÇVYAÖ)

elden ayaktan düşmek: Yaşlılıktan ya da hastalıktan iş yapamaz, yürüyemez olmak. (TMİKA)

eli açık olmak: Cömert olmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

eli ar: Eli ağır. Yavaş iş yapan, çabuk iş yapmayan, yapamayan. (TSKAD)

eli ayaa tutmak: Eli ayağı güçlü olmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

eli ayağına dolaşmak: Telâştan, heyecandan ne yapacağını şaşırarak düzensiz, karışık iş yapmak. (THGGS)

eli başına ertmek: Kimseye ihtiyacı kalmamak, kendini idare edecek, kendi kendine geçinebilecek hale gelmek. (EİA)

eli boş çıkmak: Bir evden istediğini alamamak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

eli kolu bağlı: Yapması gereken işi, engeller yüzünden yapamaz durumda olmak. (THGGS)

eli sopalı: Sert davranış sergileyen yöneticiler için söylenir. (TMİKA)

eline bakmak: Ancak onun yardımıyla geçimini sağlayabilir durumda olmak. (TSKAD)

eline geçmek: Kazanmak, edinmek. (TMİKA)

elle günne almak: Eş ve dostla (kız) almak. (EİA)

ellen günnen gelmek: Eş dostla birlikte olmak, gelmek. (HİKA)

esab etmek: Kendi kendine tartışarak düşünmek. (TMİKA)

esabını yapmak: Kendi kendine tartışarak düşünmek. (TMİKA)

esap etmek: Kendi kendine tartışarak düşünmek. (TMİKA)

etekleri tutuşmak: Endişelenmek, telâşa kapılmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

eti senin kemiği benim: Çocuğumu gereği gibi eğitmek için istediğin kadar, öldüresiye, dövebilirsin. (THGGS)

eziklik hissetmek: Kendini eksik hissetmek. (TMİKA)

faka basmak: Tuzağa düşmek, aldatılmak. (THGGS)

fakirlik çekmek: Yokluk, sıkıntı çekmek. (EHİKA)

fol yok yumurta yok: Ortada konu ile ilgili hiçbir belirti yokken varmış gibi bir havaya giriliyor. (ÇVYAÖ)

gaga döşemek: Aç gözlü olmak, gözü doymamak. (DS: *Türkövücü , Çorlu -Tk.*)

gayle çekmek: Üzülme. (TVMA)

gaz salmak: Yellenmek, osurmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

gece kirpisi: Söz getirip götürən, dedikoducu. (DS: *Lapseki -Çkl.*)

gedik getmek: Deşmek, yarmak. (DS: *Lapseki -Çkl.*)

gecik azmak: Çok yiyerek mide şişmek. (DS: *Lapseki -Çkl.*)

gel zaman git zaman: Aradan epey bir zaman geçtikten sonra. (EİA) ; (EKEİYK *Enez -Yenice köyü*)

gelgeç akıllı: a. Unutkan, sonradan anımsayan kimse. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

gevşek götlü olmak: Zorluklar karşısında gayret gösterememek. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

gıcık çıkarmak: Sorun, mesele çıkarmak. (DS: *-Ed.*)

gıcık olmak: Birilerine kızmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

gıdı gıdı yapmak : Çocuk dilinde gıdıklamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

golayını bulmak: Kolayca yapma yolunu bulmak. (EİA)

göbek atmak: Oynarken karnını yukarıya doğru sıçratmak. (TİASÖ)

gönderi gitmek: Uğurlamak, yolcu etmek. (DS: Lapseki -Çkl.)

gönlü olmak: Sevinmek. (TSKAD)

gönlünden kopmak: Birine iyilik yapma ya da bir şeyi verme isteği, içinde aniden doğuvermek. (TİASÖ)

gönül almak: Hatır saymak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

gönül istemek: Dilemek, kuvvetle içten arzulamak. (TMİKA)

görüm olmak: Adet olmak (kadınlar için). (TVMA)

göt sıkmak: Direnmek, irade kullanmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

göte kına yakmak: Düşmanımızın istediği şeydi bu; felâketimize sevinisin, düğün bayram etsin. (THGGS)

götüne takmamak: Umursamamak. (THGGS)

götünü korumak: Kendini ve çıkarlarını korumak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

göz aldırılmamak: Yapmaya karar verdiği iş dolayısıyla karşılaşabileceği tehlikeyi kabul etmemek. (TSKAD)

göz baş etmek: Evlendirmek. (EİA)

göz boyamak: Göz aldatmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

göz gözü görmemek: Yoğun karanlıktan ya da tozdan, dumandan, hiçbir şey görülemez olmak. (TMİKA)

göz gözü türtmemek: Yoğun karanlıktan ya da tozdan, dumandan, hiçbir şey görülemez olmak. (EİA)

göz koymak: Birini beğenmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

göz kulak olmak: Korunması, gözetilmesi gereken bir kimseyi ya da şeyi görüp gözetmek, korumak, ona bakmak. (EİA)

göz öldürmek: Gözüne kestirmek. (TVMA)

gözden geçirmek: Okumak. (TMİKA)

gözleri kamaşmak: Çok etkilenmek. Hayran olmak. (EKEİYYK Enez -Yenice köyü) mübalağa

gözleri kan çanā olmak: Uykusuzluk, ağlama, kızma gibi nedenden gözleri kızarmak. (EİA)

gözleri sulanmak: Ağlayacak gibi olmak anlamına gelir. (TSKAD)

gözsüz sepel: Köstebek. (DS: Lapseki -Çkl.)

gözü dalmak: Gözü bir noktaya dikilmiş olarak, dalgın bakmak. (THGGS)

gözü dışarıda: Evine, işine pek bağlı olmayıp başka kadınlarla da ilişki kuran. (THGGS)

gözü doymamak: Bazı kişiler ihtiyaç olmadığı halde gördüklerine sahip olmak isterler. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

gözü doymaz: Elde ettiğiyle yetinmemek. (THGGS)

gözü götürmemek : Kıskanmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

gözü götürmemek : Kıskanmak. (TMİKA)

gözü kalmak: Bir şeyi çok beğenip alamamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

gözü kalmak: Elde edemediği bir şeye karşı isteği sürdürmek. (EKEİYYK Enez -Yenice köyü)

gözü kalmak: İsteyip de elde edemediği şeye karşı isteği sürmek, gözü kalmak. (THGGS)

gözü tutmamak: Bir şeyi beğenmemiş olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

gözüne kestirmek: Beğendiği bir şeyi ele geçirmeyi tasarlamak. (TMİKA)

gözünü oymak: Birilerine sinsi sinsi kötülük yapmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

gözünü yumup aazını açmak: Fark yapmadan herkese saldırmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

gözünün yaşına bakmamak: Acımamak, sızlanmasına aldırmış etmemek. (EİA)

gulak asmamak: Aldırmamak, önem vermemek, dinlememek, aldırmış etmemek. (EHİKA)

gurbete gitmek: Aile ocağından uzak bir yere gitmek. (EİA)

gücü üzülmek: Canı sıkılmak , üzülmek. (DS: Bergaz, Ezine, Gelibolu -Çkl.)

güçlük çekmek: Yapmayı kolaylıkla başaramamak, çok zor yapabilmek. (EHİKA)

gümbürtü kopmak: Büyük bir gürültüyle çıkan ses. (TMİKA)

günānı almak: Günahına girmek. (HİKA)

günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha. (EİA) ; (EKEİYK)

günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha. (HİKA)

gündendi bozmak: Ayçiçeği hasadı yapmak. (EKEİYKA)

gürdeğe gelmek: Kediler çiftleşmek istemek, kızışmak. (DS: -Çkl.)

güvendi dālara karlar yāmak: Güvendiği kimseden yardım gelmeyeceği, güvendiği şeyin işe yaramadığı anlaşılacak. (EKEİYK)

haber göndermek: (bir durumu) herhangi bir araçla bildirmek. (TMİKA)

haber vermek: Haber ulaştırmak, bildirmek. (EUMİKAK)

haber vermek: Haber ulaştırmak, bildirmek. (TMİKA)

haber yollamak: (kendisine) bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek. (TSKAD)

hak yerini bulur: Bir gün mutlaka haklı olan kazanır. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

hakkını aramak: Hak edilen şeyi bırakmamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

hasedinden çatlama: Kıskançlıktan ölmek. (EKEİYK Enez -Yenice köyü)

hatatan çalmak: Soğuktan titremek. (DS: -Ed.)

hava çalmak: Fırtınalı havada arka arkaya şimşek çakmak. (DS: Ezine -Çkl.)

haval haval bakmak: Salak salak bakmak. (DS: Fili, Biga -Çkl.)

helak olmak: Yok olmak, ölmek. (EUMİKAK)

her boka maydanoz olmak: Burnunu her işe sokan kişiler için kullanılır. (THGGS)

herk etmek: Tarlayı sürüp dinlenmeye bırakmak. (DS: Bayramiç -Çkl.)

hoj bej etmek: Hoşbeş etmek. Şundan bundan konuşmak, sohbet etmek. (EHİKA)

hoj görmek: Kusuru sorun yapmamak, anlayışla karşılamak. (EİA)

hoş geldin beş gittin: Bir kişinin, herhangi bir karşılama, buyur etme faslının nasıl geliştiğini anlatırken kullanılır. (EUMİKAK)

hoş gördü yapmak: Düğünlerde gelinin takı töreni. (EİA)

hoş gördücü: Misafir ağırlayıcı. (EİA)

hoş tutmak: Okşayıcı davranışlarla incinmemesine dikkat etmek. (EİA)

ılgaraya gitmek: Çok çabuk, hızlı, koşa koşa gitmek. (TVMA)

ımrı yamur etmek: Sözleri ağızda geveleyerek konuşmak. (DS: Lapseki -Çkl.)

ıramazan tutmak: Oruç tutmak. (TSKAD)

ırāt batmak: Rahat olan yaşantısını bırakıp başka bir yaşantı aramak. (EHİKA)

ıskartaya çıkmak : Bir daha kullanılmamak üzere terk edilmek (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ıskartaya çıkmak : Bir daha kullanılmamak üzere terk edilmek (TMİKA)

ıçağrısı: Dizanteri ya da kolera hastalığı. (DS: Lapseki -Çkl.)

içi açılmak: Güzel duygulara kavuşmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

içi başka dışı başka olmak: Kişinin dış görünüşüyle iç dünyasının ters düşmesi. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

içi bayılmak: Açlıktan midesi bulanmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

içi sıkılmak: Canı sıkılmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

içi yanmak: Bir konuda çok üzülme. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

iki ayağı bir pabuca sokmak: Birini, bir işi hemen yapması için çok sıkıştırmak. (THGGS)

iki ayağı çukurda: Çok yaşlanmış olmak, yaşayacak çok az zamanı kalmış olmak. (THGGS)

iki dirhem bir çekirdek: Çok şık, pek güzel ve özenli giyinmiş. (THGGS)

iki düğünden kalmış mehtere dönmek: (THGGS)

iki eli kanda olmak: Elinde, bırakamayacağı çok önemli işi olsa bile. (THGGS)

iki gözü iki çeşme: Sürekli, çok ağlayarak. (THGGS)

iki gözünden sakınmak: Bir şeye aşırı

derecede ilgi duymak, onu koruyup gözetmek, dikkatle muhafaza etmek. (THGGS)

iki tekerlekli: Bisiklet. (EDAJE)

iki ucu boklu diinek: Tutulacak yeri olmayan karışık durum. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

iki ucunu bir yere getirememek: Gelirle gideri denkleştirememek, işleri düzene koyamamak. (THGGS)

iki yakası bir yere gelmemek: Geçim sıkıntısı içinde olmak ve borçtan kurtulamamak, gelir ve giderini denkleştirememek. (THGGS)

ikilibirli: İki pay birine, bir pay birine verilerek yapıları ortaklık. (DS: Saray -Tk.)

ileri gitmek: Yapılan işlerin negatif yönden pozitif yöne doğru gitme durumu. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

inzivā vermek: Bağ kaleminin çimlenmesi. (TMİKA)

ipi çürük olmak: Sözüne sohbetine güvenilmemek. (DS: Lapseki -Çkl.)

iş açmak: Sorun yaratmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

işi çakmak: Anlamak. (EUMİKAK)

işi yolunda olmak: İşlerin aksamadan yürümesi demektir. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

işi zamaana bırakmak: Bazı işler uzunca zaman ister. Gün geçer, kin geçer demiş atalar. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

işin içinden çıkamamak: Uğraştığı sorunu, işi başarıyla sonuçlandıramamak. (TİASÖ)

işine hateş düşmek: Büyük bir acı ve üzüntünün etkisi altına girmek, yüreği yanmak. (EKEİYYK)

işini görmek: Kendi işini yapmak. (ÇVYAÖ)

işkil etmek: Haber vermek. (DS: Fili, Biga -Çkl.)

itibār etmek: Saygı göstermek, değer vermek. (TMİKA)

izini kaybetmek: Bir kimse hakkında bilgi alamamak. (TMİKA)

iziyetle çekmek: Güçlüğe ve sıkıntıya uğramak. (EİA) ; (EHİKA)

küfi yerine gelmek: Neşelenmek. (EKEİYYK Enez -Yenice köyü)

kaar olmak: Kahır olmak, acı çekmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kabak başında patlamak: Kötü bir şeyler oluyor da kime zarar vereceği bilinmiyor. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kabak çiçê gibi açmak: Pek de güzel olmayan bir görünüş için söylenir. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kaçamak yapmak: Evli insanın gizli gizli başka kadınlarla flört yapması. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kadın parmağı: Beyaz ya da siyah, uzun, ince kabuklu bir çeşit üzüm. (DS: Sarıcaeli -Çkl.)

kafa yaptırmak: Saçını kuaförde yaptırmak. (HİKA)

kafası almamak: (bir şeyi) anlayamamak, kavrayamamak (bir şeye) akıl erdirememek. (TSKAD)

kafası atmak: Birdenbire kızmak, çok kızmak, çok öfkelenmek. (TMİKA)

kafası bozuk olmak: Sinirli, asabi. Canı bir şeye sıkılmış olmak. (EİA)

kafası çalışmak: Bir konu üzerinde iyi düşünebilir olmak. (TMİKA) ; (HİKA) ; (TSKAD)

kafası çalışmamak: Bir konu üzerinde iyi düşünememek. (TSKAD)

kafası sallanmak: Baş dönme. (TSKAD)

kafası yerinde olmamak: Başka şeyler düşündüğünden, o anda konuşulana hemen intibak edememek. (THGGS)

kafasına takılmak: Bir şeyi veya bir kişiyi çok sık düşünmek, aklından bir türlü çıkaramamak; beynini meşgul etmek. (TMİKA)

kafaya almak: Öğrenmeye çalışmak. (TSKAD)

kafaya yatmak : Ayçiçeğinin çiçeklenmesi. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kafaya yatmak : Ayçiçeğinin çiçeklenmesi. (TMİKA)

kafayı bozmak: Delirmek, akıl sağlığını kaybetmek. (EİA)

kafayı çekmek: İçki içmek. (ÇGDE)

kağışarak yürümek : İki yana sallanarak yürümek. (DS:Lapseki -Çkl.)

kalay çekmek: Azarlamak. (KDS -

Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kalp çalmak: Sevgisini kazanmak. (THGGS)

kalvermek: Salmak, koyvermek. (DS:Enez -Ed.)

kambırı çıkmak: Kamburlaşmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kamçı çalmak: Kamçı vurmak. Kamçulamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kan aalamak: Derinden acı çekmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kan akıtmak: Bir bina temeli atılırken temeline kan akıtılır. Kansız kurban olmaz. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kan çanaana dönmek: Uykusuzluk veya yorgunluktan insanın gözleri kızarır. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kan tere batmak: Sırlıklam ter içinde kalmak. (EİA)

kana boyamak: Katliam yapmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kancayı takmak: Musallat olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kanı kabarmak: Milli duyguları güçlenmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kanı kaynamak: Birisine tez alışmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kannı bıçaklı olmak: Kanlı kavga dövüş yapmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kapçık azlı: a. Kapçık ağazlı. Boş konuşan, geveze kimse. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kapısı açık olmak: Bazı aileler konuksever olur. Her türlü misafire kapıları açıktır. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kapıya bakmak: Hasta insan kapıya bakar, kimden olsa yardım bekler. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kapıya dayanmak: Bir şeyi elde etmek için bir yeri, bir kimseyi zorlamak. (TSKAD)

kara kara düşünmek: Kötümser bir hava içinde düşünmek. (EUMİKAK)

karamursal sepedi: Ufak tefek yaratılışlı insanlar için söylenen bir deyim. (TMİKA)

karar kesmek: Karar vermek. (EİA)

kardaj dalı: Düğünde gelinin en yakın arkadaşlarının geline hazırladığı, bir ağaç dalı üzerine çeşitli yiyecekler ve küçük ev

aletlerinin takılması suretiyle oluşturulan hediye. (TVMA)

kardaşlık tutunmak: d. İki kadın ya da kız mevlit okutarak ahret kardeşi olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kardeş tutunmak: Biriyle kardeş olmak. (EUMİKAK)

kārını çekmek: Belirli bir amaçla uzun süre sıkıntıya katlanmak. (TMİKA)

karnı burmak: Mide, bağırsak sancılanmak. (DS: Saray -Tk.)

karşı gelmek: Boyun eğmeyi baş kaldırmak. (TMİKA) ; (TSKAD)

karşı karşıya: Biri ötekinin karşısında. (TMİKA) ; (ÇVYAÖ)

karşısına dikilmek: Karşısındakine engel olduğunu ya da olacağını göstermek. (TSKAD)

kaşı gözü oynamak: Kaş göz hareketleriyle bir işaret vermek istediğini bu yolla anlatmaya çalışmak. (THGGS)

kaşını çatmak: Hiddetini kaşlarla belli etmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kaşla göz arasında: Sezdirmeden çok hızlı hareket etmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kaşmak çalmak : El çırpma, alkışlamak. (DS: Bayramiç -Çkl.)

katık etmek: Ekmekle birlikte yenen yiyeceği az ısırma, az yemek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kavası atmak: Birdenbire kızmak, çok kızmak, çok öfkelenmek. (EİA)

kavuk sallamak: Zaman ayırıp ilgilenmek. (TVMA)

kazaya uğramak: Başına bir kaza gelmek. (ÇGDE)

kazık atmak: Bir malı bir kimseye değerinden çok pahalıya satmak. (TMİKA)

kendini dar atmak: Sıkıntı veren bir yer ya da durumdan güçlkle kurtulmak. (EKEİYK Enez -Yenice köyü)

kendini dinlemek: Yalnız, sakin kalmak. (THGGS)

kendini harcamak: (EİA)

ket çalmak: Engel olmak. (DS: Kıtık -Ed.)

ket vurmak: Engel olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ket vurmak: Engel olmak. (DS: Saray -Tk.)

kez almak: (-e nsz) Hedefe nişan almak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kıçına sokmak: Gereksiz bir şey için söylenir. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kıçını kaldıramamak: Yerinden kalkmaya üşênmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kıl kuyruk: (THGGS) ?

kılı kırk yarmak: Titizlenmek, çok dikkat ederek en ince ayrıntılarına kadar incelemek, önemle üstünde durmak. (THGGS)

kılına dokunmak: Hafifçe dokunmak veya üzerine gitmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kına urmak: Kınalamak. (TVMA)

kınaç etmek: Bir iyilikle sevindirmek, mutlu etmek (DS:-Çkl.)

kırçan ayı: Yirmisekiz Mayıstan Yirmisekiz Hazirana kadar olan süre. (DS: Seymen , Çorlu -Tk.)

kırçım atmak: Sulu kar yağmak. (DS: Bergas, Ezine -Çkl.)

kırk yılın başı: Pek uzun süre içinde bir kez. (THGGS)

kırklara karışmak: Bir kimse ortalarda görünmez olmak. (THGGS)

kırmızı kar yağınca: Bir işin olurunun pek olmayacağını ya da çok küçük bir olasılık olduğunu belirtmek için söylenir. (THGGS)

kış kıyamet: Yağmurlu, fırtınalı soğuk hava. (TİASÖ)

kıtlık çekmek: Kıtlık yılları geçirmek, yokluk çekmek. (TİASÖ)

kıvrım kıvrım olmak: Buruşmak, kırışmak, katlanmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kız ardı/kız arkası: Düğünden bir hafta sonra gelinle damadın ve yakın akrabaların kızın ailesinde yemek yeme geleneği. (TVMA)

kız ardı: Kız verildikten sonra oturacağı yerin görülmeye gidilmesi. (HİKA)

kola almak: Yardım etmek. (DS: Lapseki , Çkl.)

kolayına kaçmak: Bir işi yapmak için kestirme ve kolay yolu seçmek.(ÇVYAÖ)

kolçekmek: İmzalamak. (DS: Ezine , Çkl)

kulā cınnamak: Anılmak, hatırlanmak, arkasından konuşulmak. (HİKA)

kulaa delik olmak: Çok haber duymak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kulaana çalınmak: İstmeden duymuş olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kulaanı açmak: Dikkatle dinlemek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kulaanı çınnatmak: Birinin adını bir mecliste anmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kulak asmak: İlgilenmek, önemsemek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kulak asmamak: Yeterince ilgilenmemek, dinlememek, önem vermemek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kulakları çınlasın: Birini andığımız zaman söylenir. (TMİKA)

kulaktan dolma: Şundan bundan işitmekle edinilen bilgi. (TMİKA)

kurā çekmek: Kuraklık olmak. (TVMA)

kusku olmak: Çevik olmak. (DS: Çorlu -Tk.)

kuş gibi uçmak: Çok sevinmek, çok mutlu olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kuş uçmaz kervan geçmez: Kimsenin uğramadığı ıssız, sapa, sarp yer. (EUMİKAK)

kuş uykusu: Hafif uyku, derin olmayan uyku. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

kuşotu: Civa ve kuş yemi yapımında kullanılan bir tür bitki. (TMİKA)

kuyruğuölü: Akrep (DS: Lapseki -Çkl)

kuyruğuörü: Akrep (DS: Lapseki -Çkl.)

kuyruu kısılmak: Sıkıntıya düşmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

küfür basmak: Küfürler savurmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

laf taşımak: Laf taşıyarak insanları birbirinê katmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

lafı aazına tıkmak: İnsanı konuştuğuna pişman etmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

lafı yasak olmak: Sözü edilemez bir konu. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

lafını kesmek: Birinin sözünü bitirmesine fırsat vermeden araya girmek. (TMİKA)

lokma göz: Dışarı fırlamış göz, patlak göz. (DS: Lapseki -Çkl.)

maafaza altına almak: Korumaya almak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

maana aramak: Bahane aramak. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
maana bulmak: Kınamak, ayıplamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
māfolmak: Ar. Mahvolmak. mahv + T. olmak Boşa gitmek, heba olmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
mahlum olmak (birine): Malûm olmak. İçine doğmak. (EKEİYK)
mākeme olmak: Anlaşmazlık konusunu mahkemeye götürmek. (TİASÖ)
mālum olmak(birine): Malûm olmak. İçine doğmak. (EKEİYKA)
mana aramak: Kusur aramak. (TSKAD)
mānā bulmak : Ayıp aramak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
mānā bulmak : Ayıp aramak. (TMİKA)
māna bulmak: Ayıp aramak. (TMİKA) ; (HİKA)
matatan çalmak: Soğuktan titremek. (DS: -Ed.)
maytaba almak: Alay etmek, dalga geçmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
merakta kalmak: Bir şey için heyecanlanmak veya endişelenmek. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
meydan kalmamak: Bir şeyin yapılmasına fırsat olmamak. (TSKAD)
meydana çıkāmak: Büyütmek. (TSKAD)
meydana çıkarmak: Büyütmek.(EİİA)
meydana çıkmak: Belli olmak. (EUMİKAK)
meydana çıkmak: Ortada kendini göstermek. (TMİKA)
mıdırık çıkarmak: Zorluk çıkarmak. (EHİKA)
minni olmak: Yardım etmek. (EDAJE)
mum adamak: Eskiden insanlar bir dileklerinin gerçekleşmesi için dergâhlara veya dedelere
mum gibi olmak: Mum gibi doğru olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
mum yakıp ta aramak: Birinin kıymetini yitirdikten sonra aramak. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
muradına ermek: Çok istediği bir şeye kavuşmak. (EUMİKAK)
murādına ermek: Çok istediği şeye kavuşmak. (TMİKA)

nā yapmak: d. Çocuk dilinde dövmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
nāmı yürümeK: Çok meşhur olmak, şöhreti yayılmak. (TMİKA)
nazar okumak: Nazarlı kişinin nazardan kurtulması için okunan dua. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
nazar olmak: Kötü göz etkisinde kalmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
nazarı dokunmak: Gözü dokunmak.(KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
nazı geçmek: İstediklerini yaptıracak kadar hatırı sayılır olmak. (HİKA)
ne alla vèrdüse: Allah ne verdiyse. (EİA)
ne var ne yok: Ne gibi havadis var? (HİKA)
nefes almak: İşe biraz ara vermek, biraz dinlenmek. (HİKA)
nerde akşam orda sabah: Gece kalacağı belirli bir yer yok, neresi rast gelirse orada yatar. (THGGS)
nikā kıymak: Evlendirme görevlisi, evlenecek olanların nikâhlanma işlemini gerçekleştirmek. (EİA)
numara yapmak: Yalancılıktan durumlar takınmak, olmamış şeyi olmuş gibi göstererek, söyleyerek karşısındakini aldatmak. (EHİKA)
odun atmak: Sopayla dövmek. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
odun atmak: Sopayla dövmek. (TMİKA)
oj bej etmek: Hoşbeş etmek. Şundan bundan konuşmak, sohbet etmek. (EİA)
oj bej etmek: Hoşbeş etmek. Şundan bundan konuşmak, sohbet etmek. (TMİKA) ; (TİASÖ)
oj gurdün yapmak: Takı töreni. (EİA)
ojgördü yapmak: (ÇGDE)
ok yaydan çıkmak: Bu işin geri dönüşü yok demektir. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
ok yaydan çıkmak: Geri dönülemeyecek bir iş yapmak. (TMİKA)
okundu göndermek: Düğüne çağırarak. (DS:Saraycık -Çkl.)
osuruktan nem kapmak:En ufak bir şeyden etkilenmek, tepki vermek. (THGGS)
oş geldiniz: Hoş geldiniz. Bir yerde bulunanın oraya yeni geleni karşılarken söylediği nezaket sözü. (TSKAD)

oş karşılamak: Hoş karşılamak. Gücenilecek veya karşılık gelinecek bir davranışı hoşgörü ile karşılamak, anlayışla karşılamak, kusur saymamak. (*EİİA*)

oşgördü yapmak: Hoşgördü yapmak. Takı töreni yapmak. (*EİİA*)

oşuna gitmek: Bir kişiden ya da bir şeyden hoşlanmak. (*ÇVYAÖ*)

oşuna gitmek: Bir kişinin, bir şeyden ya da bir kimseden hoşlanması durumu. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

oturmā gitmek: Misafirliğe gitmek. (*TVMA*)

oyun oynamak: Birine şaka yapmak. (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

ödleri kıpmak: Çok korkmak. (*TİASÖ*)

ödü patlamak: Çok korkmak, ödü kopmak. (*EİA*) ; (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

ödü patlamak: Çok korkmak, ödü kopmak. (*TSKAD*)

öfke çıkmak: Sinirlenmek. (*TVMA*)

öküz altında buzağı aramak: Kimi sebepler, bahaneler uydurarak suç ve suçlu bulma çabasından olmak. (*THGGS*)

ön ayak olmak: Bir işte öncülük etmek. (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

ön ayak olmak: Herhangi bir olayda baş olmak, başkalarını idare etmek. (*TMİKA*)

önayak: Kılavuz, önder. (*DS: Kavaklı -Ed.*)

öteberi: Ufak tefek şeyler; yiyecek ve başka eşya. (*HİKA*) ; (*TSKAD*)

öteden beri: Eskiden beri, uzun zamandan beri. (*TİASÖ*)

öteden beriden: Şuradan buradan. (*TSKAD*)

öteki beriki: Olur olmaz kimseler. (*TSKAD*)

özü yufka: Acıma duygusu çok olan, yumuşak yürekli. (*DS: -Çkl.*)

paçal yapmak: Ev eşyasını bir araya toplayıp üst üste yığmak. (*DS: Ayvacık -Çkl.*)

paçayı kurtarmak: Giriştiği , ama sonradan pişman olduğu güç durumdan kendini sıyırmak. (*EİA*)

palavra sıklamak: Yapması ya da yapılması olanaksız şeyleri yapmış ya da yapacakmış gibi konuşmak, yalan söylemek, yüksekte atmak, abartmak. (*TMİKA*)

para etmeme: Değeri pahasına satılamamak. (*TMİKA*)

para etmemek: Etkili olmamak, işe yaramamak. (*TMİKA*)

para koymak: Takı töreni yapmak. (*TVMA*)

para yapmamak: Değeri pahasına satılamamak. (*TMİKA*)

parmakla göstermek: Bir şey az bulunmak. (*TİASÖ*)

patentesi altında olmak : Boyunduruğu altında olmak. (*TMİKA*)

pazı yazmak: Yufka açmak. (*KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

perüşan olmak: Acınacak duruma gelmek. (*EUMİKAK*)

peşine düşmek: Bir kimsenin arkasından gitmek, peşine takılmak. (*EUMİKAK*)

peşine düşmek: Bir şeyi elde etmek için uğraşmak. (*ÇVYAÖ*)

peşkeş çekmek: Teslim etmek. (*TMİKA*)

peten tutmak: Oyun, düzen yapmak. (*DS: -Ed.*)

pıtpıdık: Tarlakuşu. (*DS: Gelibolu -Çkl.*)

pilavı ıslamak: Pilavı ıslatmak. Pilav yaparken pirinci ıslatmak. (*KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

pireyi deve yapmak: Önemsiz bir olayı büyütme. (*THGGS*)

pişmiş aşı su katmak: Bitmek üzere olan bir işi engellemek. (*KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

piydā olmak: Ortaya çıkmak. (*TMİKA*)

posta etmek: Tutuklamak. (*TMİKA*)

raatını bozmak: Birinin huzurunu alt üst etmek. (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

ramazan tutmak : Oruç tutmak. (*KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

rāmet yāmak: Yağmur yağmak. (*EİA*)

rāmete kalmak : Ölmek. (*KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

rāmete kalmak: Ölmek. (*TMİKA*)

rāmetli olmak: Ölmek. (*TMİKA*)

ras gelmek: Düşünülmediği halde kendisini bulmak. (*TİASÖ*)

raz gitmek: Rast gitmek. İstenilen biçimde gelişmek. (*TMİKA*)

razon kesmek: Hüküm vermek. (*EDAJE*)

resim çıkmak: Fotoğraf çekirmek. (*EİİA*)

rūna yollamak: Ölü adına kurban kesilerek ruhuna gönderilmesi. (EKEİYYK Enez – Yenice köyü)

sā sola kaçınmak: Her yere başvurmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

saçı saçmak: Gelinin başına para serpmek. (DS: Lâpseki -Çkl.)

saçı sakala karışmak: Tıraş yapılmamış olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

saçını başını yolmak: Sinir krizi geçirip kendine zarar vermek. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

saçma sapan: Gereksiz, tutarsız, mantıksız söz. (TMİKA) ; (TİASÖ) ; (TSKAD)

sāō ol: Teşekkür ederim. (EİA)

saōol: Teşekkür ederim. (EHİKA)

safo geldiniz: Bir yerde bulunanın oraya yeni geleni karşılarken söylediği nezaket sözü. (TSKAD)

saklı kapaklı: Başkalarına duyurulmayan, kimseye haber verilmeyerek yapılan (iş). (TSKAD)

sāne olmak: Olay orada geçmek, meydana gelmek. (ÇVYAÖ)

sapı ulaşmak: Sersemlemek. (DS: Tavaklı, Ezine -Çkl.)

saray çıkması: Saraydan ayrılmış padişah kadınları için kullanılan bir tabir. (TMİKA)

sarmaşık sözlü: İyi konuşamayan, söyleyişi anlaşılmayan. (DS: Lapseki -Çkl.)

sayıp çıkmak/saip çıkmak: Eve gelen misafiri iyi ağırlamak, çok izzet ikram göstermek. (TVMA)

sefā bolduk: “hoş geldiniz” ya da “safo geldiniz” sözüne verilen karşılık. (EİA)

sefā geldin: Bir yerde bulunanın oraya yeni geleni karşılarken söylediği nezaket sözü. (EİA) ; (EHİKA)

selam çakmak: Selam vermek. (TMİKA)

sepi çekmek: Dayak atmak, dövmek. (DS: Kıyık -Ed.)

seqām sulēmek: Selâmını birine götürmesini söylemek. (TSKAD)

ses çıkarmamak: İtiraz etmemek, bir şey dememek. (TMİKA)

ses etmek: Konuşmak. (HİKA)

sıkı götlü olmak: Zorlukların üstesinden gelme gücüne sahip olmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

sıkılıcı etmek: Sert olmak, kırıcı davranmak. (DS: Lâpseki -Çkl.)

sıkıntı çekmek: Ruh tedirginliği içinde olmak. (TMİKA)

sırtı yere gelmemek: Arkası yere gelmemek. (TMİKA)

sitop etmek: Motorun durması. (TMİKA)

sidik yarışı: Gereklili gereksiz rekabete girmek. (THGGS)

sokak süpürgesi: Çok gezen kadın. (DS: Ed.)

sopa atmak: Sopa ile dövmek. (EİA)

sögüt yaprağı: Küçük lüfer balığı. (DS: Gelibolu -Çkl.)

söküt itmek: Susmak, kaçıp gitmek. (EİA)

söz aazdan çıkar: Söz temiz yerden çıkar, onu kirletmemek gerekir. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

söz eslemek: Söz dinlemek. (DS: Lapseki -Çkl.)

söze dalmak: Söze başlamak, konuşmaya girişmek. (DS: Lâpseki -Çkl.)

sözü burdan aşā olmak: Sözü meclisten dışarı olmak deyimisel kullanımının karşılığı. (TMİKA)

sözü geçmek: Etkili olmak, hatırı sayılmak. (TMİKA)

sözünde durmak: Verdiği sözü yerine getirmek. (EUMİKAK)

sözünü geçirememek: Dediğini yaptırılmamak. (TSKAD)

sözünü tutmak: Sözünde durmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

su dökmek: İşemek. (EİA) ; (EUMİKAK)

su sızmamak: İlişkileri çok iyi olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

sular kararmak: Akşam karanlığı bastırmak. (DS: Lâpseki -Çkl.)

sur salmak: Bir işi yinelemek. (DS: Lâpseki -Çkl.)

şaka taşımamak: Başkasının şakalarına katlanamamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

şaka yapmak: Gülünç hareket veya fikir üretmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

şakadan annamak: Şaka, ince espri olduğu için herkes tarafından anlaşılmayabilir. Şakayı iyi düşünen anlar. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

şakası makası olmamak: Bir işin çok ciddi ve önemli olduğunu anlatma için söylenir. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

şehit düşmek: Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölmek. (ÇVYAÖ)

şeytan kılı: Geçimsiz insan. (TMİKA)

şeytan kulağına kurşun: İyi bir durumdan, işten gidişten söz ederken "Aman nazar değmesin, Allah kötülerin şerrinden korusun, şeytandan uzak bulundursun." anlamında kullanılır. (THGGS)

şırk olmak: Sırılsıklam olmak. (DS: Şarköy -Tk.)

şırk olmak: Sırılsıklam olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

şinik kafalı: sf. Şinik gibi büyük kafa. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

şok geçirmek: Şoke olmak. (EUMİKAK)

şu bu: Birtakım kişiler, nesnelere. (TMİKA); (TSKAD)

tabana kuvvet: Kaçmak, koşmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tadakmadak gelmek: Paylaşılan yemek az düşmek: Ne olacak bir sahan yemek, herkese tadakmadak geldi. (DS: -Ed.)

tākāt etmek: Tahkikat yapmak, soruşturmak. Fer (TMİKA)

takı günü: Düğün sırasında konukların geline armağanlarını vermek için tören yapılan gün. (DS: İbriktepe, İpsala -Ed.)

talas gelmek: Ürpermek. (DS: Gelibolu -Çkl.)

talazlı gün: Fırtınalı, esintili gün. (DS: Lapseki -Çkl.)

tapşın çalmak: Candan el çırpma, alkışlamak ya da bir müziğe tempo tutmak. (DS: -Ed.)

tapşın çalmak : Candan el çırpma, alkışlamak ya da bir müziğe tempo tutmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tarpe geçmek: Tarihe geçmek. Bir şey, kimse, olay önemi bakımından unutulmayacak bir nitelik kazanmak. (ÇVYAÖ)

taşı taraa toplamak: Eşyayı toplayıp taşınmaya hazır olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

taşa tutmak: Büyük bir ayıptan dolayı halkın saldırısına uğramak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

taşı sıkıp suyunu çıkarmak: Sağlığı ve gücü her işe yetecek durumda olmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tat kalmamak: Eski zevk veren yanı kalmamak, yavanlaşmak, güzel ve çekici durumu ortadan kalkmak. (TMİKA)

tava gelmek: Kanmak, yumuşamak, yola gelmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tava gelmek: Kanmak, yumuşamak, yola gelmek. (DS: Fili, Biga -Çkl.)

tavşan kovalamak: Yelden dalgalanmak. (DS: Çırpılar, Bayramiç, Fili, Biga -Çkl.)

tay tay durmak: d. Yeni yürümeye başlayan çocuk ayakta durmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tay tay etmek: Yeni yürümeye başlayan çocuk ayakta durmak. (DS: Fili, Biga -Çkl.)

tekeye gelmek : Keçi çiftleşmek istemek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tekeye gelmek: Keçi çiftleşmek istemek. (DS: Fili, Biga -Çkl.)

telefon çekmek: Telefon etmek. (EDAJE)

ters gelmek: Aykırı durumda olmak; yanlış gelmek. (TMİKA)

teslim bayrânı çekmek: Yenilgiyi kabul ettiğini açıkça belirtmek. (EHİKA)

tinaz atmak: Harmanda toplanmış samanla karışık ekini yaba ile savurarak tahılı samandan ayırmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tinaz savurmak: Harmanda karışık halde bulunan saman ve ekini yaba ile savurarak tahılı samandan ayırmak. (TVMA)

tilkilik yapmak: Kurnazlık yapmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

tokmak gülü: Bir gül çeşidi. (BTGA. 259:Gümülcine-Yardımlı)

tomruk ağası: Tutukevi yönetmeni. (DS: -Ed.)

toprak bastı: Bir köyden bir kızın başka bir köye veya beldeye gelin olarak giderken köy gençlerinin oğlan evinden aldıkları bir miktar paraya denir. (ÇVYAÖ)

toz etmek: Ezip harap etmek, ortadan kaldırmak, yok etmek. (EHİKA)

toz kepir: Az verimli toprak. (DS: Bulgaristan göçmenleri Havsa -Ed.)

tuaf gelmek: Tuhaf bulmak. (TMİKA)

tut kelin perçeminden: Güç bir durumda

çözümün zor olduğunu anlatmak için kullanılır. (EUMİKAK)

tutsak etmek: Engel olmak, alıkoymak
oyalamak: Sen beni bu işle tutsak ettin. (DS: -Ed)

ufak at da civcivler yesin: Çok yalan söyleyen veya olayları abartan kişilere inandırıcı olmadığını belirtmek için söylenen bir söz. (THGGS)

ufak su yapmak: İşemek. (TMİKA.220/195)

uğurlayın bakmak: Gizlice bakmak. (DS: Lâpseki -Çkl.)

uma uma döndük sarı muma: Sürekli umut halinde olmayı fakat bunun sonunda bir şey elde edememekten bitap düşmeyi anlatır. (EUMİKAK)

umduunu bulamamak: Bir şeyin hayal edildiği gibi çıkmaması. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

umudu kesmek: Hiç umudu kalmamak. (HİKA)

umudunu kaybetmek: Hedeflere ulaşamayınca umut kaybolur. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

ür olmak: Bir kimseye ondan ayrılamayacak kadar bağlı olmak, adanmak. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

uyku gözlerinden akmak: Çok fazla uykusu gelmek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

uyku tulumu olmak: Sürekli uyumak, başı yastıktan kalkmamak. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

uyku tutmamak: Bazı sorunlardan dolayı uyuyamamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

uykusu kaçmak: İstendiği halde uyuyamamak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

uykuya doymak: Uyku ihtiyacını gidermek. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

uyup ulaşmak: Öfkeyle saldırdığı kişiyi yenmek. (DS: Lâpseki -Çkl.)

uyuşturucubalığı: Bir balık çeşidi. (DS: Kilitbayır -Çkl.)

uzadıkça uzamak: Bir işin çözüm zamanının fazla uzaması. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

uzak anne: Anneanne. (TVMA)

uzak dede: Dede (annenin babası). (TVMA)

uzun lafın kısası: Lafı uzatmayalım da sonuca geelim, kısacası, özet olarak. (HİKA)

uzunöksürük: Boğmaca. (DS: -Çkl.)

üç arada bir derede kalmak: Sıkışık, zor şartlar altında kalmak. (THGGS)

ümidi kesmek:Artık ummaz olmak, olacağını beklememek, kavuşamayacağını anlamak. (TİASÖ)

üneze bağlamak: Yol kesmek, pusu kurmak. (DS: Kocahıdır ,İpsala -Ed.)

üstüne gül kokmamak: Sevdiği birinden başkasını sevmemek, başkası ile ilişki kurmamak. (EKEİYK)

üür olmak: Birine çok bağlanmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

üzerine bastın ayağını kaldır: Doğru anda doğru konuya temas edenlere söylenir. (THGGS)

üzgünlük çekmek: Üzülme. (EUMİKAK)

verimkar olmak: Verecek olmak, vermek niyetinde olmak. (EDAJE)

vişdanı sızlamak: İnsanın içini acıtan, insani duyguların yoğun olarak yaşanan olaylarda kullanılmaktadır. (TMİKA)

yabana gitmek: Boşa gitmek: Sana harcadığım paralar hep yabana gitti. (DS: Fili, Biga -Çkl.)

yakasına yapışmak: Haksızlık edenden hesap aramak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

yakınlık göstermek: Yakınlık göstermek. (birine) sevgiyle, dostça davranmak, onunla yakından ilgilenmek. (EHİKA)

yalama olmak : Aygıt, eskiiyip yıpranmak, vida genişlemek, tutmaz olmak. (KDS – Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

yalan yapmak: Asılsız haberler uydurmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

yalanını tutmak: Birinin yalanını açığa çıkarmak. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

yalazaya tutmak: Bağırarak sövmek. (TMİKA)

yamuk yapmak: (birine) doğru olmayan bir davranışta bulunmak. (TMİKA)

yan gelip yatmak: Yapılacak işleri bırakarak rahatına bakmak. (EUMİKAK)

yangıncılık getirmek: Yakınmak. (DS: *Tavaklı, Ezine Çkl.*)
yanı başında: Hemen yanında, pek yakınında. (ÇGDE)
yanıp yıkılmak: Çok sevdiği kişiler için haşır neşir olmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yaprak oynamamak: Hava rüzgârsız, çok durgun olmak. (TMİKA)
yaralı parmā işememek: Yardım etmemek. (EUMİKAK)
yarenlik etmek (1): Söyleşmek, birlikte eğlenmek. (DS: *Kızılköy, Ezine -Çkl.*)
yarım aazla çaarmak: İsteksizce, usulen çağırarak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yaşı ermek: Bireyin belli bir olgunluğa gelmesi, kararlarında ve davranışlarında tutarlılık göstermesi. (TİASÖ)
yavuklu tutulmak: Sevgili olmak. (TSKAD)
yedi kat yerin dibine geçmek: Fazlasıyla utanmak, mahcup olmak. (THGGS)
yedi mahallenin köpeği: Pek çok kişiye dalkavukluk ederek hayatını geçiren. (THGGS)
yeri yurt olmak: Tamamen yok olmak, hiç eser kalmamak. (TVMA)
yerinde su çıkmak: Sık sık yer değiştirenler için söylenir. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yiğnak olmak: Toplanmak, birikmek, bir araya gelmek. (DS: *Tavaklı, Ezine -Çkl.*)
yılan gibi sokmak: “O adama dokunmaa gêlmêz. Yılan gibi okuveri iisanı.” (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yılanın kuyruuna basmak: Kötü huylu birine kötülük yapma fırsatı vermek. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yıldız akmak: Yıldız, kayıp yer değiştirmek. (DS: *Lâpseki -Çkl.*)
yıldıza baktırmak : Fala baktırmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yıldıza baktırmak: Fala baktırmak. (TMİKA)
yok yonsul olmak: Tamamen yoksul olmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yoktan yaratmak: Elde malzeme olmadığı halde yedirecek bir şeyler bulmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yol almak: İlerlemek. (KDS –

Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
yol bulmak: Çare bulmak. (KDS – *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yol dümek: Yol gitmek. (HİKA)
yol göstermek: Ne yapılacağını, nasıl davranılacağını öğretmek, kılavuzluk etmek. (TSKAD)
yol vermek: İşten çıkarmak. (DS: *-Ed.*) ; (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yola bakmak: İnsanın uzakta olan bir yakınına beklemesi. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yola çekilmek: Bir zorunluluk sebebiyle yola çıkmak, yolculuğa başlamak. (EHİKA) ; (EUMİKAK)
yola urmak: Yola çıkmak. (TİASÖ)
yolcu etmek: Yola çıkacak kimseyi uğurlamak. (TMİKA)
yollanı kesmek: Issız yollarda soygun yapmak. (EHİKA)
yollara düşmek: Bir yere gitmek üzere yola çıkmak. (EKEİYK) ; (EKEİYK *Enez – Yenice köyü*)
yolunu gözlemek: Gelmesini beklemek. (EKEİYK *Enez – Yenice köyü*)
yukarı kalkmak : Öfkelenmek (TMİKA)
yumruk kadar: Küçük. (TMİKA)
yuva kurmak: Evlenip yeni bir ev açmak, evlenmek. (EİA)
yuvasını yıkmak: Ev ve aile düzenini bozmak. (EİA)
yük olmak: Birine masraf açmak, ağırlık olmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yükünü tutmak: Paralı bir işte çalışarak zenginlik sahibi olmak. (KDS – *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yürē geçmek: Uyuyakalmak. (EİA)
yüreği almak: Yiyebilmek, iştahı olmak. (TVMA)
yürek yakmak: İnsanın içini sızlatmak, insana çok acı duyumsatmak. (EKEİYK *Enez – Yenice köyü*)
yüz asmak: Somurtmak, nefreti yüze vurmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yüz karası: İnsanları utandıran kişi veya davranış. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
yüzü olmamak: Suçlu durumda bulunmak. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

Transkripsiyon İşaretleri:**ā:** uzun a**ē:** uzun e**ī:** uzun ı**ı̄:** uzun i**ķ:** arka damak k'si**ō:** uzun o**ū:** uzun u**ū̄:** uzun ü**ð** : ulama**Kısaltmalar****Ar.:** Arapça**Fa.:** Farsça**Fr.:** Fransızca**İt.:** İtalyanca**Rus.:** Rusça**T.:** Türkçe**DS:** Derleme Sözlüğü**KAYNAKÇA VE ESER KISALTMALARI**

- Akcan, Nurcan (1992), *Edirne İli Keşan, Enez İlçeleri ve Yenice Köyü Ağız Derlemeleri*, Bitirme Ödevi, Trakya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne. (**EKEİYK**)
- Akdur, Derya (2004), *Çorlu ve Yöresinin Ağız Özellikleri*, Bitirme Ödevi, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne. (**ÇVYAÖ**)
- Aksan, Doğan (1982), *Her Yönüyle Dil*, TDK Yay., Ankara.
- Aksan, Doğan (1987), "Dilbilimin Türkoloji çalışmalarına ve Türkiye'ye sağlayabileceği yararlar, katkılar", *Dilbilimin Dünü, Bugünü, Yarını* (I. Dilbilimi Sempozyumu 18-19 Haziran 1987), Hacettepe Üniversitesi Yay., Ankara, 1987, s. 7-10.
- Aksan, Doğan (1996), *Türkçenin Sözvarlığı*, Engin Yay., Ankara.
- Aksoy, Ömer Asım (1984), *Atasözleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Aydemir, Fatma (2009), *Hayrabolu İlçesi Köy Ağzları*, Bitirme Ödevi, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne (**HİKA**)
- Derleme Sözlüğü 1-12* (1993), Türk Dil Kurumu Yayınları, Sayı:211, Ankara. (**DS**)
- Kuzu, Derya Evren (2003), *Çanakkale İli Gelibolu İlçesi ve Köyleri Ağzları. İnceleme (Fonetik)- Metin*, Bitirme Ödevi. (**ÇGDE**)
- Dilbilim Terimleri Sözlüğü* (1949), TDK, Ankara.
- Durmazer, Ayhan (1996), *Tekirdağ İli Saray İlçesi Köyleri Ağız Derlemeleri (İnceleme- Metin- Sözlük)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Edirne. (**TSKAD**)
- Eckmann, János (1962), "The Turkish Dialect of Edirne", *American Studies in Altaic Linguistics*, Vol.: 13, California, s. 45-69. (**EDAJE**)
- Elçin, Şükrü (1986), *Halk Edebiyatına Giriş*, KB Yay., Ankara.
- Gencan, Tahir Nejat (1979), *Dilbilgisi*, TDK Yay., Ankara.

- Hatiboğlu, Vecihe (1982), *Türkçe'nin Sözdizimi*, DTCF Yay., 2. baskı, Ankara.
- Hatiboğlu, Vecihe (1964), *Kelime grupları ve kuralları*, TDK Yay., Ankara.
- Kalay, Emin (1990), *Edirne İli Havsa İlçesi ve Köyleri Ağzları (İnceleme-Metin)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne. **(EHİKA)**
- Kalay, Emin (1998), *Edirne İli Ağzları (İnceleme- Metin)*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 694, Ankara. **(EİA)**
- Korkmaz, Zeynep (1992), *Gramer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Özcan, Seda (2005), *Tekirdağ İli Ağzları*, Bitirme Ödevi, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne. **(TİASÖ)**
- Özdarendeli, Nursel (2013), “Velimeşe Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, 57-80. **(TVMA)**
- Saygı, Zeliha (1992), *Edirne İli Uzunköprü ve Meriç İlçeleri (Küçük Altağaç Köyü) Ağzları*, Bitirme Tezi, Trakya Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne. **(EUMİKAK)**
- Sinan, Ahmet Turan (2015), *Türkçenin Deyim Varlığı*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Şahin, Nazmiye (2003), *Tekirdağ İli Hayrabolu İlçesi Gelenek ve Göreneklerinde Sayılar*, Bitirme Ödevi, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne. **(THGGS)**
- Top, Aslı (2006), *İpsala İlçesi Ağzları (İnceleme- Metin)*, Bitirme Ödevi, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne. **(EİİA)**
- Tosun, İlker (2003), *Tekirdağ Merkez İlçe ve Köyleri Ağzları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Edirne. **(TMİKA)**
- Türkçe Sözlük I* (1988), TDK Yay., Ankara.